видавництво
АТЛАНТ

Олена ЧЕБОТАРЬОВА
Вікторія ГНАТЕНКО

Технології

підручник для осіб з особливими освітніми потребами (F 70)

4 клас
Частина 1

Олена ЧЕБОТАРЬОВА
Вікторія ГНАТЕНКО

ТЕХНОЛОГІЇ

підручник для осіб з особливими
освітніми потребами (F 70)

4 клас

Частина 1

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Київ
«ВИДАВНИЦТВО АТЛАНТ»
2026

УДК 373.3.016:[68+7]]*кл4(075.2.056.313)
Ч-31

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 20.03.2026 р. № 497)

Видано за рахунок державних коштів.
Продаж заборонено

Підручник створено за «Типовою освітньою програмою для 3–4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для осіб з порушеннями інтелектуального розвитку» (розробленою під керівництвом Чеботарьової О. В.)

Електронний додаток до підручника
https://lms.e-school.net.ua/courses/course-v1:ATLANT+CS1008+2026_T1/course/

Чеботарьова О. В., Гнатенко В. С.
Ч-31 Технології : підручник для осіб з особливими освітніми потребами (F 70) 4 кл. (у 2-х частинах), частина 1 : Олена Чеботарьова, Вікторія Гнатенко. — Київ : ТОВ «ВИДАВНИЦТВО АТЛАНТ», 2026. — 112 с. : іл.

ISBN 978-617-8658-16-8

УДК 373.3.016:[68+7]]*кл4(075.2.056.313)

Умовні позначення

Зверни увагу!

Прочитай і відгадай / подумай

Назви

Зроби / спробуй створити

Уважно роздивись / подивись, розглянь.

ISBN 978-617-8658-16-8

© Чеботарьова О. В., Гнатенко В. С., 2026
© ТОВ «ВИДАВНИЦТВО АТЛАНТ»,
оригінал-макет, 2026,
художнє оформлення, 2026

Любий учню! Люба ученице!

Ми дуже раді, що ти тримаєш у руках цей підручник, на кожній сторінці якого на тебе чекають цікаві відкриття й відомості, захопливі шляхи до пізнання нового. Предмет «Технології» надає кожному / кожній можливість розкрити свої здібності та зрозуміти власні вподобання. Безперечно, для цього слід докласти зусиль! Завдання вимагатимуть повного занурення у творчий пошук цікавих ідей зі створення оригінальних виробів, дослідження технологій, аналізу різноманітних матеріалів.

Роботу над новим матеріалом розпочинай із розмірковувань над питаннями, що виникатимуть у тебе. Можливо, перш ніж знайти відповідь у підручнику, варто провести власне дослідження, запропонувати своє розв'язання проблеми. Також можна об'єднатися в невелику групу із однокласниками / однокласницями для обговорення проблемних ситуацій. За допомогою завдань і запитань до кожного параграфа ти матимеш змогу перевірити рівень своїх знань і засвоєння інформації. Співпрацюй з учителем / учителькою, якщо не можеш зрозуміти якогось поняття, терміна чи вища. Пам'ятай: не варто боятися помилок і неправильних суджень.

Отримуй задоволення від самого процесу навчання. Виявивши слабкі місця у знаннях чи вміннях, працюй над їх поліпшенням. Обирай власний темп роботи над навчальним матеріалом, зручний саме для тебе. Ніколи не порівнюй себе з іншими. Ти — особлива й унікальна особистість! Продовжуй пізнавати світ, аналізуй предмети, які тебе оточують, виявляй ініціативу шукаючи нову інформацію, намагайся ширше дивитися на технології виготовлення виробів та їхнє застосування.

У підручнику є теми щодо інформаційних, дослідницьких і пошукових проєктів. Працюючи над ними, ти матимеш змогу розширити власний світогляд і долучитися до самостійних досліджень із найбільш несподіваними результатами. Обов'язково розповідай друзям, батькам і знайомим про свої досягнення в проєктній діяльності.

Сподіваємося, що цей підручник сприятиме твоєму навчанню та надихатиме на творчість.

Бажаємо успіхів!

ПРАЦЯ В ЖИТТІ ЛЮДИНИ

Важко уявити, що б сталося на Землі, якби люди перестали працювати: хлібороби перестали б вирощувати хліб, швачки відмовилися шити одяг, будівельники — будувати будинки.

Праця — найважливіше заняття в житті кожної людини.

Між людьми існує розподіл праці. Так, хлібороб вирощує хліб не тільки для себе, а й для інших людей. Будівельники будують будинки, в яких житимуть люди інших професій. *Професія* — це вид трудової діяльності, що вимагає певних знань і навичок.

Для всіх професій існують певні вимоги щодо додержання культури праці. Так, робітники мають спеціальний одяг, який одягають кожен раз, коли починають працювати.

На уроках трудового навчання учні також мають працювати у спеціальному одязі — фартушку й нарукавниках, чи в халаті.

Будівельник / Будівельниця

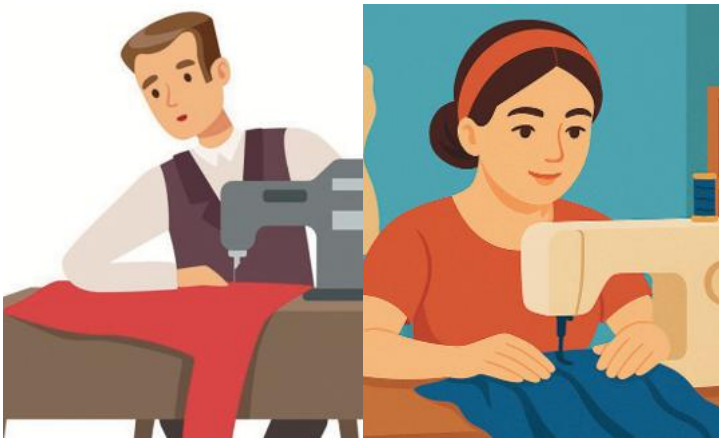

Швець / Швачка

Комбайнер / Комбайнерка

Касир / Касирка

Лікар / Лікарка

Водій / Водійка

Перукар / Перукарка

Кухар / Кухарка

1. **Розкажи, що виготовляють, будують, вирощують або які послуги надають працівники та працівниці зображених професій.**
2. **Назви матеріали, які потрібні для роботи людям зображених професій.**
3. **Назви інструменти, які потрібні для роботи людям цих професій.**

Вироби: сукня, черевики, огірок, вишитий рушник, молоко, масло, хліб.

Матеріали: насіння, метал, тканина, дерево, нитки.

Інструменти: лопата, голка, ножиці, лінійка, молоток, ніж, спиці, сапка.

Прочитай та відгадай загадки про професії.

Літаком керує вправно,
Коли навіть в небі хмарно,
Посміхається з висот
Найхоробріший…

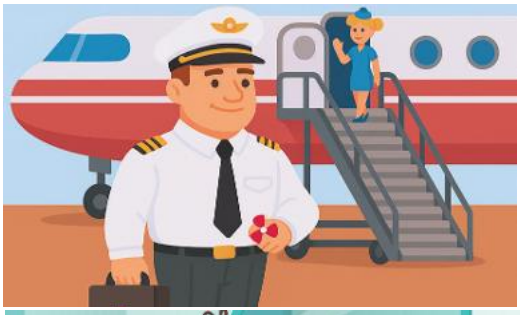

Хто одежу шиє всім:
І дорослим, і малим.
Дружить з голкою й тканиною,
Строчить швейною машиною.

Хто людей з біди рятує
І хвороби всі лікує —
Призначає процедури,
І таблетки, і мікстури?

Як рубанком дошку чистить,
Летить стружка золотиста.
З-під рук майстра той-же колір.
Як цей майстер зветься?

Золоті у неї руки:
Робить зачіски й перуки,
Підстриже і пофарбує,
Гарний настрій подарує.

Матеріали

Роздивись уважно малюнок.
Назви зображені матеріали. Що з них можна зробити?

Інструменти

На малюнках ти бачиш різні інструменти.
З’єднай кожен інструмент із його назвою.
Розкажи, для чого вони потрібні.

Олівець
Лінійка
Стеки
Наперсток
Гладилка
Голка
Крейда
Пензлик для клею
Ножиці
Швацькі шпильки

Організація робочого місця

Роздивись уважно організацію робочого місця учня. Куди ти покладеш підручник?

Дотримуйся правил безпеки під час роботи:

1. Правильно організуй своє робоче місце.
2. На робочому місці підтримуй чистоту й порядок.
3. Уважно слухай і виконуй інструкції вчителя.
4. Під час роботи будь уважним і не заважай однокласникам.
5. Тримай інструмент так, як показує вчитель.
6. Використовуй інструмент тільки за призначенням.

Послідовність виготовлення виробу:

1. Роздивись зразок виробу.
2. Визнач, з якого матеріалу виготовлено виріб.
3. Визнач, які інструменти необхідні для виготовлення виробу.
4. Підготуй робоче місце, потрібні для виготовлення виробу матеріали, інструменти.
5. Працюй за планом.
6. Звіряй виготовлення виробу з планом.
7. Порівнюй свій виріб зі зразком.
8. Виправляй помилки.

РОБОТА З ПЛАСТИЧНИМИ МАТЕРІАЛАМИ

Пластичні матеріали

Глина й пластилін — пластичні матеріали, з яких можна ліпити різні об'ємні вироби.

Глина — осадова порода, що утворює пластичну масу, яка під час висихання зберігає надану їй форму, стає твердою, а після випалювання ще й міцною.

Пластилін — це також глина, добре перемішана з розплавленим воском і домішками жиру, які надають їй властивості постійно зберігати пластичну форму. Для надання пластиліну певного кольору в нього додають фарбу.

Глина

Пластилин

Вироби з глини та пластиліну

Роздивися зображені вироби й назви їх.
Визнач, з якого матеріалу вони виготовлені.

Організація робочого місця

Інструменти й матеріали

Глина

Пластилін

Серветка

Підкладна дошка

Стеки

Організація робочого місця

Прийоми роботи із пластичними матеріалами

Роздивись малюнки.

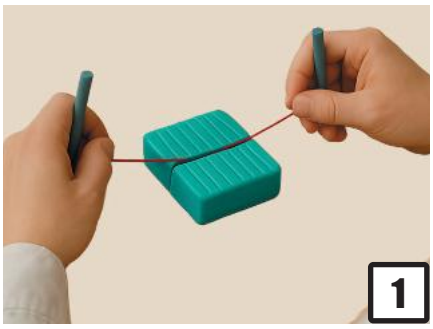

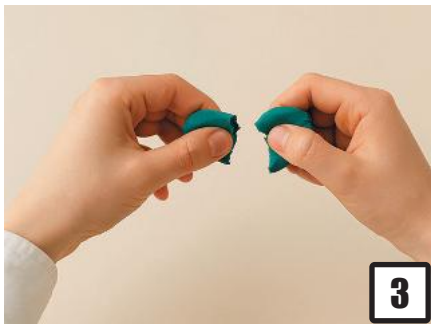

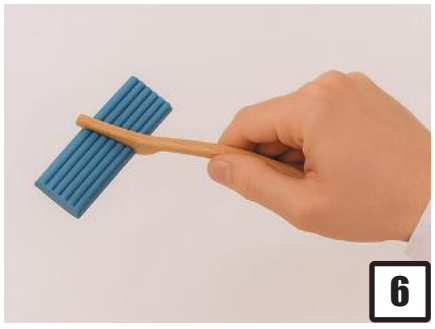

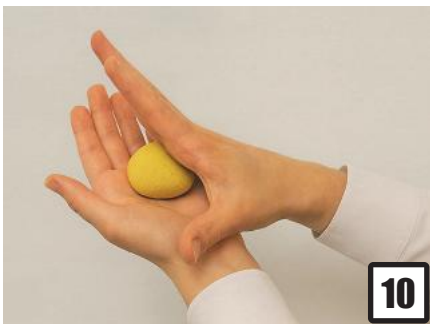

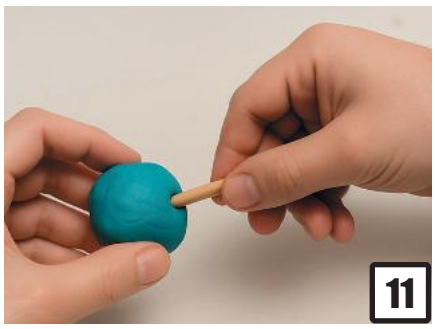

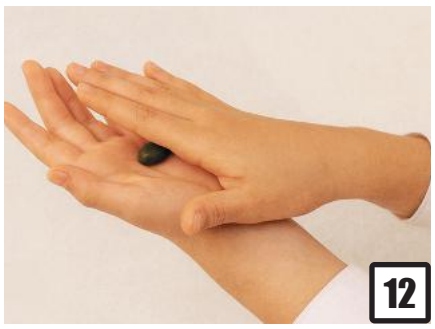

Вибери правильну назву кожної дії:

відрізування стекою;
розкачування;
скачування;
сплющування;
вдавлювання;
зліплювання;
відривання;
витягування;
вирізування стекою.

Ліплення овочів і фруктів

Назви зображені овочі та фрукти.
Чим овочі відрізняються від фруктів?

Кукурудза

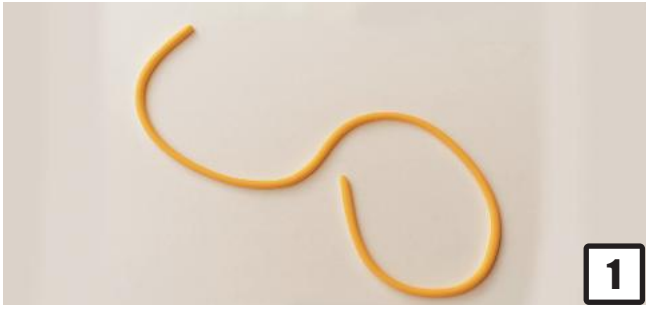

1. Із жовтого пластиліну скачай довгий тоненький мотузок.

2. Із зеленого пластиліну зроби качан кукурудзи й обкрути його за зразком.

3. Зроби стекою надрізи.

4. Із зеленого пластиліну зроби листя. Це буде кукурудза.

Горох

1. Візьми зелений і білий пластилін, кришечку, качалочку.

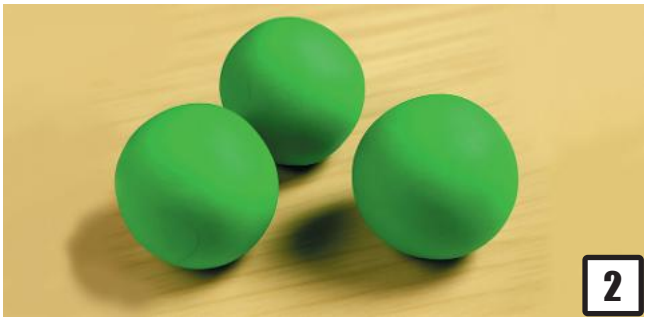

2. Зроби великі зелені кулі.

3. Розкачай кульку качалкою тонким шаром.

4. Видави кришечкою круг.

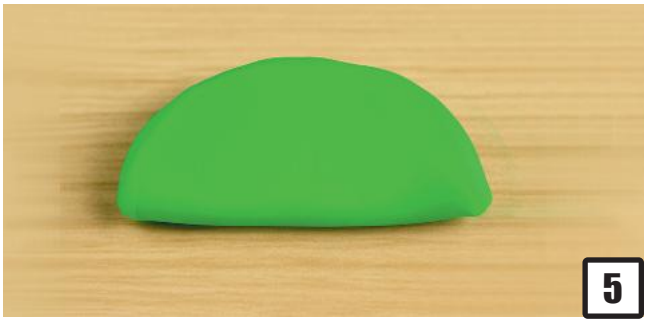

5. Склади круги за зразком.

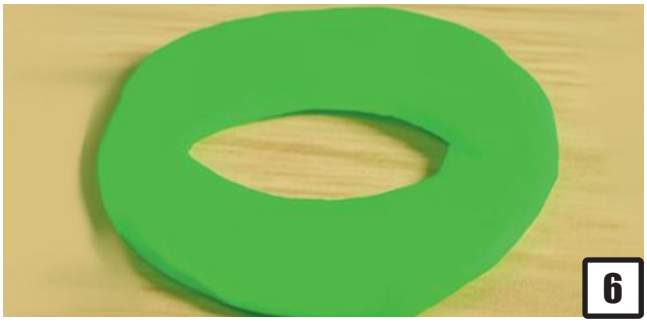

6. Виріж стекою отвір.

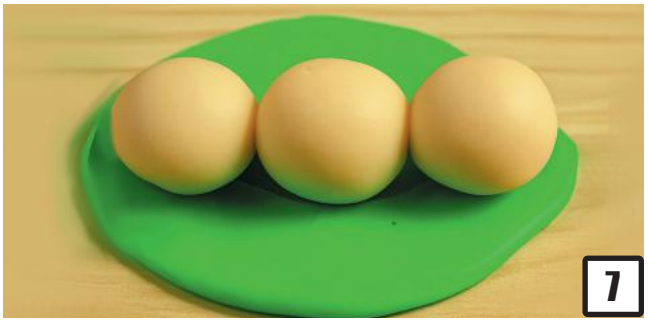

7. Зроби 3 кульки білого кольору й поклади їх на отвір.

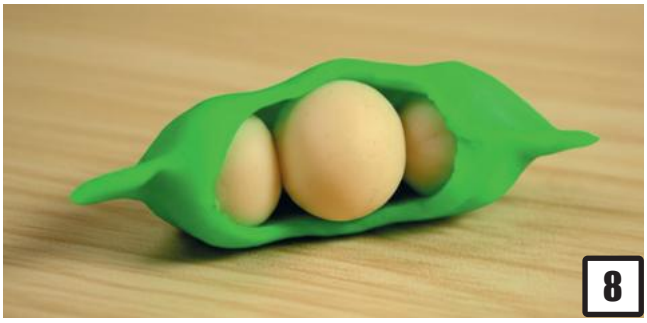

8. Згорни й защипни краї.

Виноград

1. Із синього пластиліну скачай кульки різного розміру.

2. Візьми великий шматок пластиліну й прикріпи до нього кульки.

3. Із коричневого пластиліну зроби хвостик.

4. Із зеленого пластиліну виліпи листочок. Стекою зроби прожилки.

5. Із зеленого пластиліну розкачай довгий тоненький мотузок.

6. З’єднай усі елементи — отримаєш виноград.

Кавун

1. Із пластиліну червоного кольору зроби велику кульку.

2. Розкачай кружечок із темно-зеленого пластиліну. Обгорни ним червону кульку.

3. Зроби так, щоб не було видно червоної кульки.

4. Візьми пластилін світло-зеленого кольору і скачай тоненькі качалочки. Прикріпи їх за зразком.

5. Акуратно притисни полоски до кульки й розкачай її в руках.

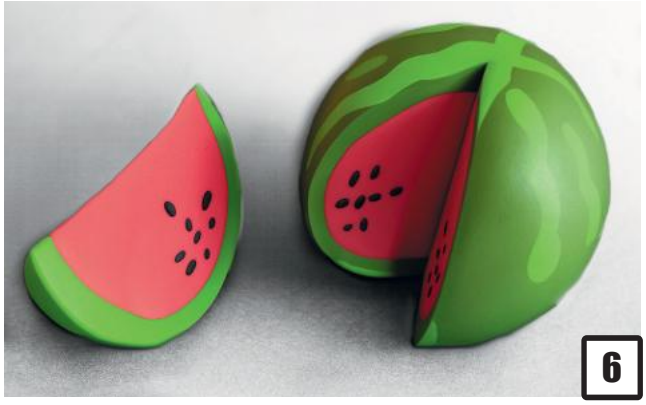

6. Відріж стекою шматочок кавуна. Приліпи насіння.

Композиції з овочів і фруктів

Роздивися зображені композиції.
Спробуй виготовити композицію, яка тобі сподобалася.

Ліплення квітів

Розглянь малюнки.
Назви квіти, які ти знаєш.
Спробуй виготовити ці квіти із пластиліну.

Жовта троянда

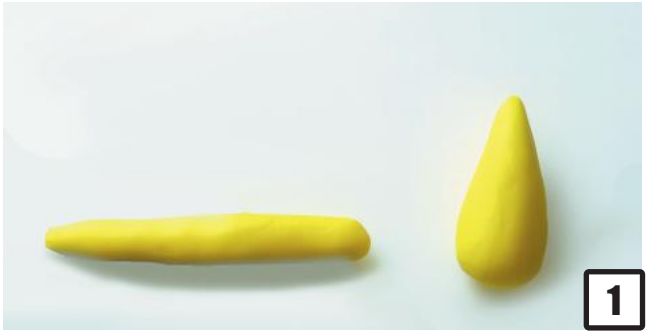

1. Із жовтого пластиліну зроби крапельку та качалочку.

2. Надай качалочці плоскої форми, розім'явши її руками, й обліпи нею крапельку.

3. Зроби ще одну качалочку і, розплющивши її, обліпи серединку квітки. Що більше качалочок ти зробиш, то пишніша буде квітка.

4. Ось яка чудова троянда у тебе вийде.

Рожева троянда

1. Зроби 5 кульок.

2. Розплющ кульки й поклади їх в один ряд — як показано на малюнку.

3. Згорни розплющені кульки у троянду.

4. Ось яка красуня в тебе вийшла.

Кульбабка

1. Зроби довгу качалочку.

2. Розплющ качалочку й підрівняй її за допомогою стеки. Зроби надрізи — як показано на малюнку.

3. Закрути розплющену й розрізану качалочку за зразком.

4. Кульбабка готова.

Червона троянда

1. На дерев'яну паличку нанеси тонкий шар зеленого пластиліну.

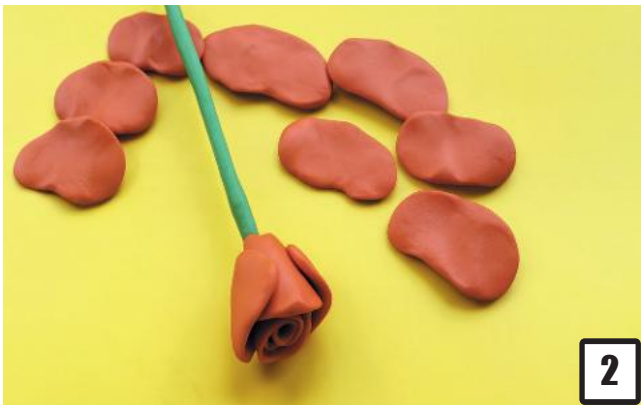

2. Зроби пелюсточки. Прикріпи пелюстки одна за одною, формуючи троянду.

3. Внизу троянди зроби зелені листочки.

4. Виготов листя для троянди — до тоненьких джгутиків прикріпи маленькі деталі, схожі на крапельки. Стекою зроби жилки.

5. Листочки прикріпи до стебла.

6. Додай тоненькі колючки-шипи. Троянда готова.

Айстра

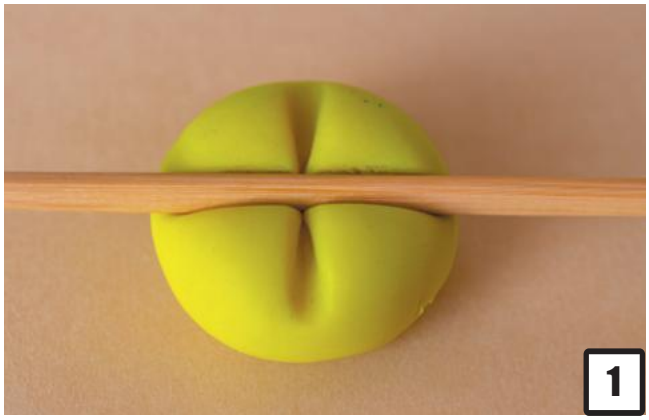

1. Із жовтого пластиліну скачай кульку. За допомогою палички зроби заглиблення.

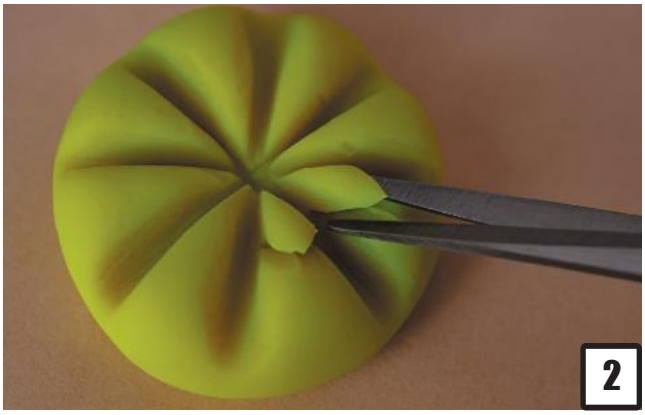

2. За допомогою ножиць зроби надрізи.

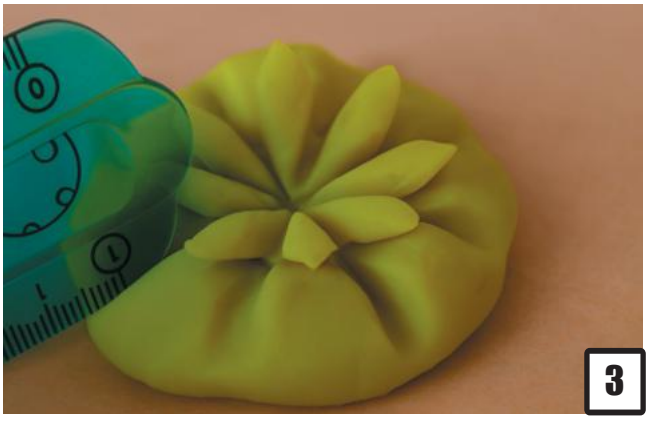

3. За допомогою лінійки зроби надрізи за зразком.

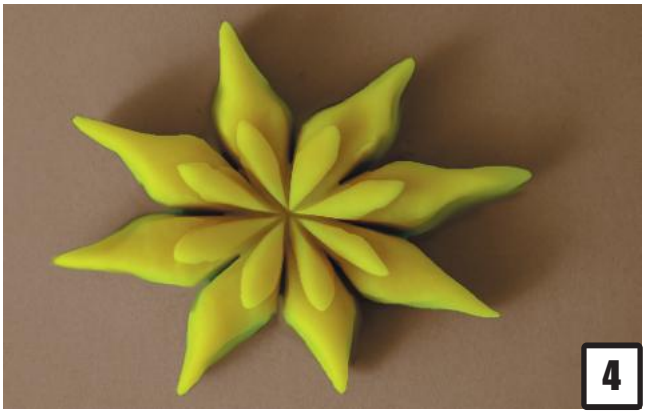

4. Сформуй пелюстки.

5. Прикрась серединку квітки.

6. Нижні пелюстки квітки розріж на декілька частин й позагинай їх у різних напрямках.

Троянда

1. Розкачай пластилін. За допомогою стаканчика зроби кружечки за зразком.

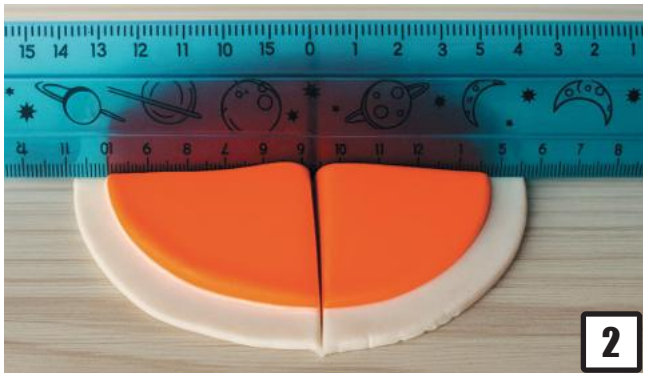

2. За допомогою лінійки розріж кружечки на 4 частини.

3. Склади пелюстки за зразком. Наміть середину пелюсток за допомогою дерев'яної палички.

4. Беручи по декілька пелюсточок, закрути їх за зразком.

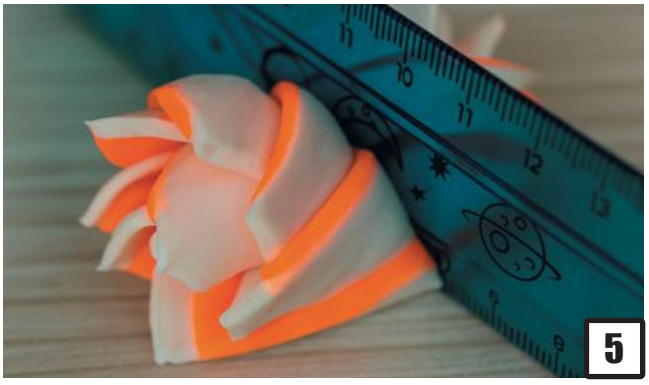

5. Отриманий валик розріж навпіл.

6. Розкрий пелюсточки за зразком. Відгорни кінчик кожної пелюсточки назовні. Дістанеш квіточки.

Композиція «Квітуча галявина»

Для виготовлення композиції зроби троянду, ромашку, хризантему і калу.

Троянда

1. З розплющених пластилінових кульок зроби троянду.

2. Серединка буде з тичинок помаранчевого кольору. Злегка притисни їх до квітки, щоб вони краще трималися. Троянда готова.

Ромашка

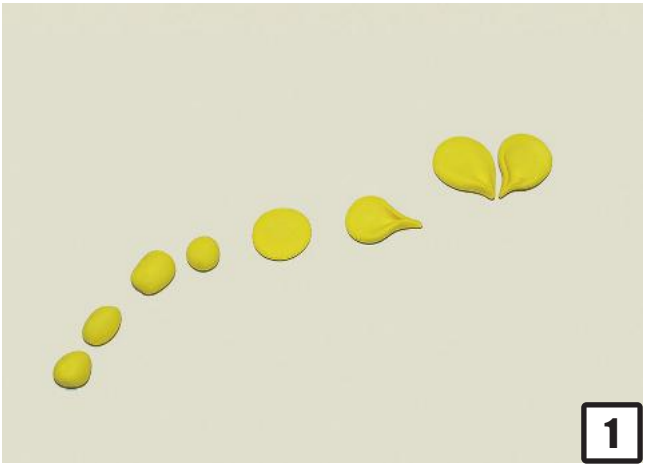

1. Скачай качалочку. Розділи її на однакові шматочки і зроби з них кульки. Сплющ кожну кульку з одного боку і прищипни краєчок пальцями.

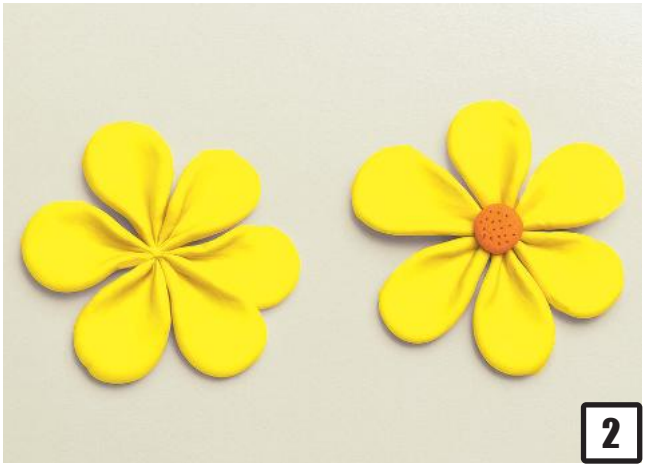

2. Виклади пелюстки у формі квітки. З помаранчевого пластиліну зроби круглу серединку і за допомогою стеки познач тичинки. Ромашка готова.

Хризантема

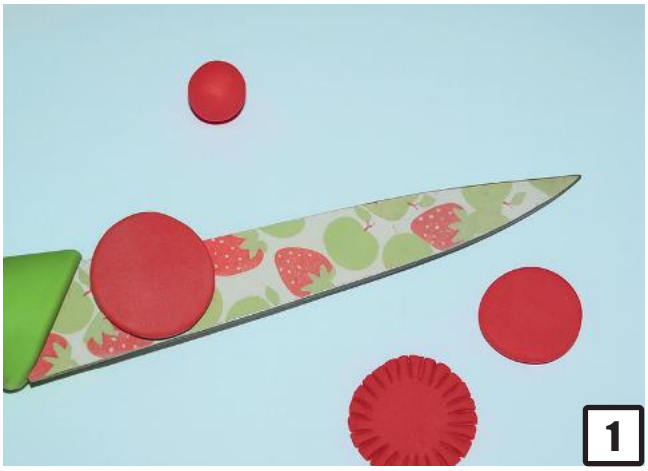

1. Скачай 3 кульки, різні за розміром. Розплющ їх і стекою зроби надрізи.

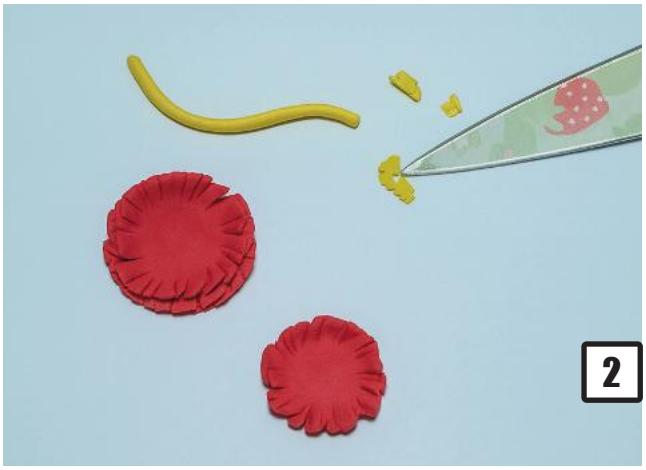

2. Виклади розплющені й надрізані кульки одну на одну за розміром — від великої до меншої. Стекою розправ пелюстки, загнувши деякі з них догори. Всередині зроби тичинки із жовтого пластиліну.

Кала

1. Скачай велику кульку й розплющ її. З обох боків стекою відріж трішки пластиліну, зробивши один бік завуженим. Зроби маленьку жовту качалочку. Це буде тичинкою. І зроби довгу зелену качалочку. Це буде стебло.

2. Обгорни пелюстку кали навколо стебла й тичинки. Зроби листочок.

До пластикової тарілки прикріпи квіти. Прикрась їх листочками, зроби стебла. Зроби травичку з пластиліну.

Композиції з квітів

Уважно роздивися зображені композиції. Із допомогою дорослих спробуй виготовити композицію, яка сподобалася тобі найбільше.

Ліплення тварин та птахів

Черепаха

1. Зліпи із жовтого пластиліну овал та обклей його різнокольоровими кульками із пластиліну.

2. Із зеленого пластиліну зроби плоскі лапки й маленький хвостик.

3. Хвостик і лапки прикріпи до тулуба. Сформуй голову та з'єднай із панцироом.

4. З білого й чорного пластиліну зроби черепашці очі.

Спробуй зліпити друзів для черепашки.

Зайченя

1. Скачай кульку та сформуй із неї тулуб.

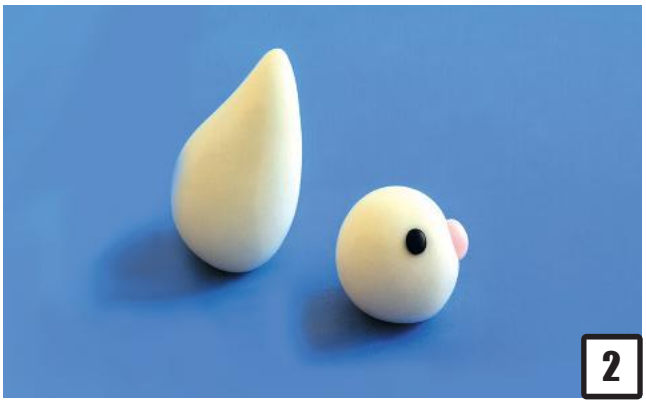

2. Скачай наступну кульку — це буде голова. Зроби очі, носик.

3. Зроби хвостик.

4. Скачай 4 кульки. Із 2 кульок розкачай качалочки. Це будуть ноги.

5. Прикріпи ніжки до тулуба.

6. Зроби вушка. Для цього скачай 2 качалочки та сплющ їх. Зроби серединки для вушок — такі самі, але трошки менші. Зайченя готове.

Розглянь малюнки. Знайди відмінності між ними.

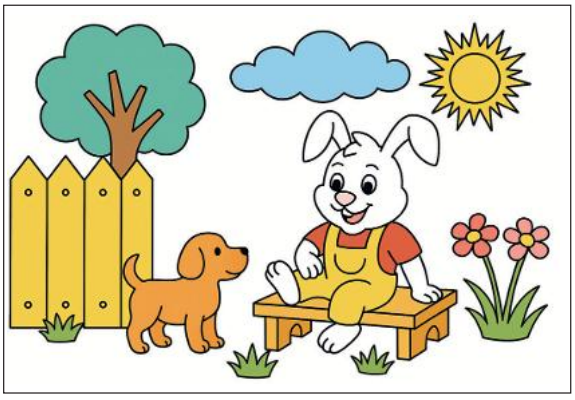

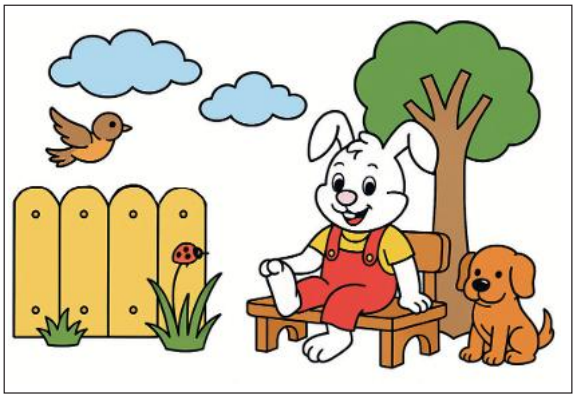

Папуга

1. Візьми шматок рожевого пластиліну та сформуй тулуб, голівку.

2. Прикріпи голову до тулуба.

3. Зроби очі.

4. Прикріпи дзьоб.

5

5. Зі шматків різнокольорового пластиліну сформуй хвіст.

6

6. Зроби крила. За допомогою стеки змішай різнокольоровий пластилін на поверхні крил. Так само зроби хвіст.

7

7. Хвіст і крила приліпи до тулуба.

8

8. Зроби папузі ніжки.

Таких птахів можна виготовити з пластиліну.

Уважно роздивись малюнки та знайди розбіжності.

Курчатко

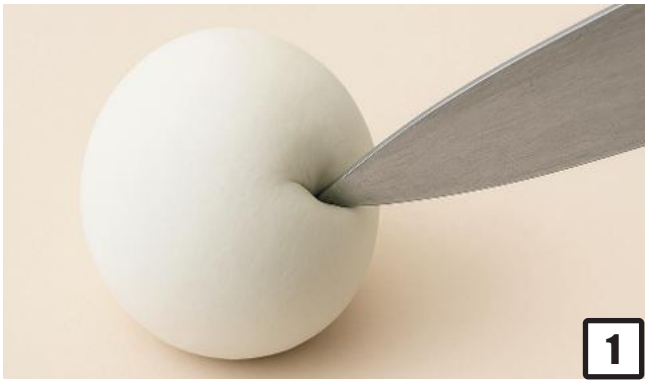

1. З білого пластиліну скачай велику кульку. Це буде яйце.

2. Стекою виріж шматочок за зразком.

3. Зі шматочка жовтого пластиліну сформуй тулуб і помісти його всередину яйця.

4. Скачай жовту кульку і прикріпи її до тулуба. Це буде голова.

5. Зроби крила.

6. Зроби дзьобик та очі.

7. Із пластиліну білого кольору зроби шматочок шкаралупи яйця.

8. Курчатко готове.

Композиція «Лебеді»

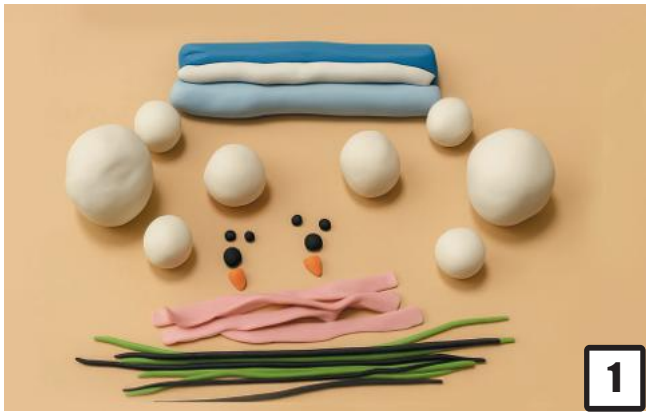

1. Підготуй необхідні деталі із пластиліну, які ти бачиш на малюнку.

2. З кульок білого кольору зроби тулуб, крила й шию з головою лебедя.

3. З’єднай усі деталі за зразком.

4. Прикріпи дзьоб.

5. Зроби очі.

6. Для виготовлення композиції зроби ще одного лебедя, озеро та квіти.
Збери композицію за зразком.

Композиція «Мишка й сир»

1. Зі шматочка жовтого пластиліну зроби плоский кружечок. Трубочкою видави дірки.

2. Наріж сир на трикутні шматочки.

3. Скачай пластилін темного кольору у велику кульку, надай їй форму краплі. Прикріпи хвостик.

4. Зроби мишці вушка й очі.

Композиція «Пальма на зеленому острові»

Роздивися зображену композицію.
Виліпи деталі для композиції.
Подумай і розкажи, як ти розмістиш тварин, пальму, використовуючи слова: посередині, зліва, справа, перед, за, біля.

Слоненя

Спробуй зробити слоненя за малюнками.

Пальма

1. Підготуй необхідні деталі, як показано на малюнку.

2. Розплющ зелену кульку та зроби підставку для пальми.

3. Качалочки сірого й коричневого кольорів розріж стекою на невеличкі шматочки, зроби з них стовбур пальми.

4. Із зелених качалочок сформуй листя та приліпи їх до стовбура пальми.

5. Приліпи до пальми помаранчеві кульки — кокоси. Кілька кульок-кокосів приліпи під пальмою.

Уважно роздивись малюнки.
Що забув намалювати художник?

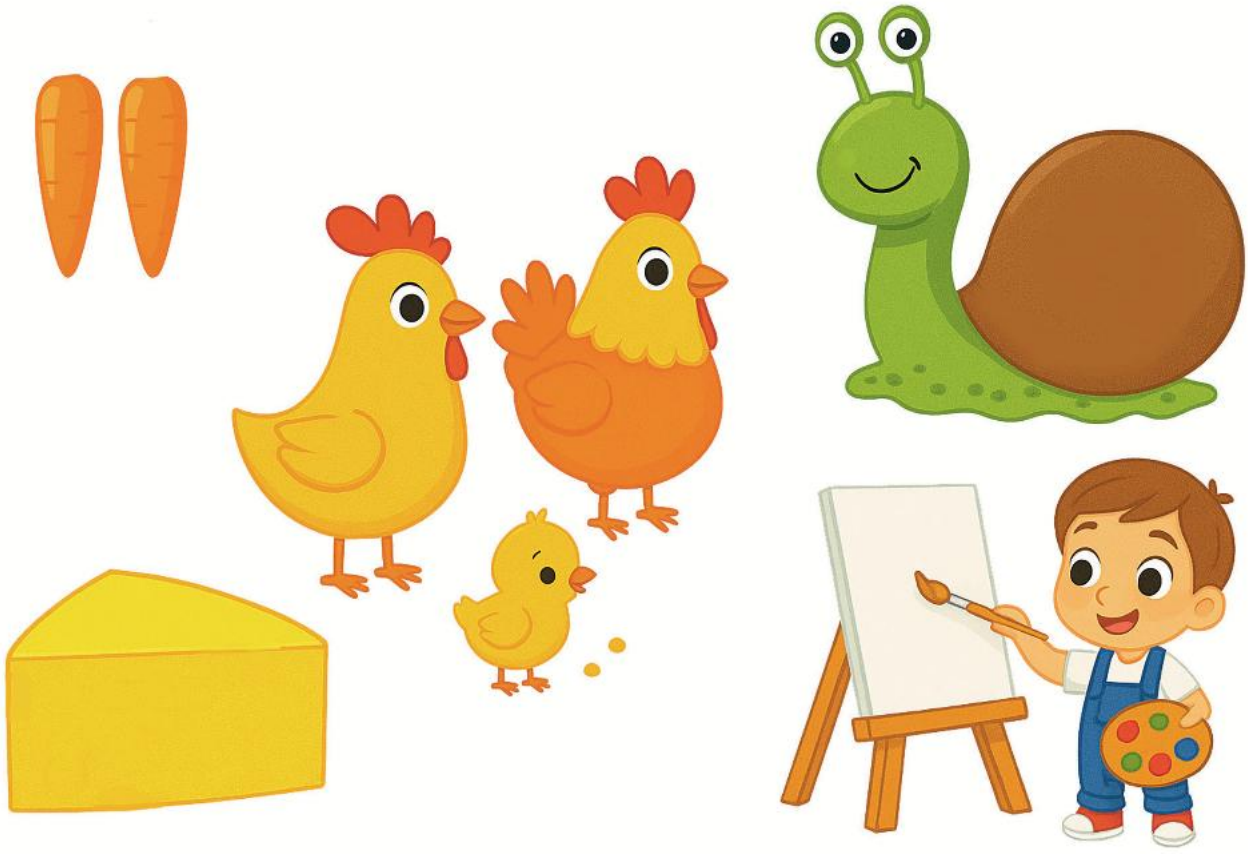

Жираф

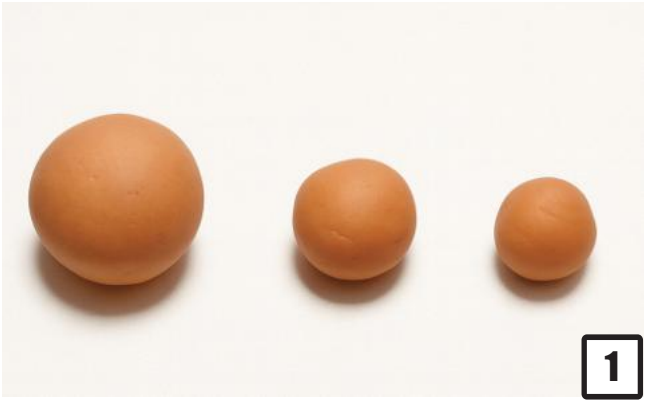

1. Скачай 3 кульки

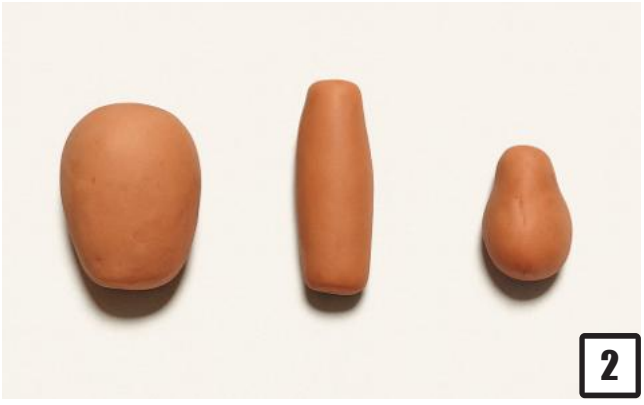

2. Сформуй тулуб, шию та голову.

3. Прикріпи шию до тулуба.

4. Прикріпи голову до шиї.

5. Розкачай 4 палички. Це ніжки.

6. Прикріпи ніжки до тулуба.

7. Зроби хвостик, вушка й роги.

8. Зроби очі та плями за зразком. Отримаєш жирафа.

Лев

1. Скачай 2 кульки.

2. Сформуй тулуб та голову.

3. Скачай кульку. Це грива.

4. Прикріпи гриву до голови.

5. Розкачай 4 палички. Це лапки.

6. Прикріпи голову і лапки до тулуба.

7. Розкачай паличку та кульку. Це хвіст.

8. Зроби вушка, очі, носик, прикріпи за зразком. Стекою зроби надрізи.

Крокодил

1. Скачай 2 кульки.

2. З меншої кульки сформуй голову. З більшої — тулуб.

3. Прикріпи голову до тулуба.

4. Розкачай 4 палички. Це лапки.

5. Прикріпи лапки до тулуба.

6. Зроби очі. Стекою зроби надрізи за зразком. Дістанеш крокодила.

Композиція «Жовті жуки»

Жук — це комаха. А яких комах знаєш ти?

Роздивися зображену композицію. Визнач, з яких деталей вона складається. Виліпи деталі для композиції, а потім закріпи їх на підставці.

Жук

1. Із жовтого пластиліну зроби тулуб.

2. Із чорного пластиліну скачай кульку та витягни її з обох боків. Це буде голова жука. Стекою зроби 2 заглиблення.

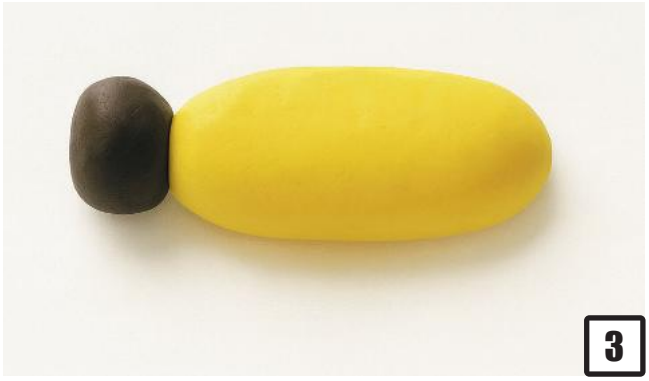

3. Прикріпи голову до тулуба.

4. Із чорного пластиліну зроби лапки.

5. Приєднай по 3 лапки із двох боків до тулуба, як показано на малюнку.

6. Із чорного пластиліну зроби 2 кульки. Сплющ їх у довгі вузькі листочки. Це будуть крила.

7. Скачай маленькі кульки. Прикріпи їх на крила жука.

8. Злегка зігни крила жука посередині, приєднай їх ззаду до верхньої та нижньої частин тулуба.

9. Зроби вусики і прикріпи їх до голови.

10. Зроби очі та прикріпи їх у заглиблення на голові.

11. Зроби рот.

12. Жук готовий.

Для виготовлення композиції «Жовті жуки» потрібно виготовити декілька таких жуків.

Можеш додати до композиції інших комах. Спробуй виготовити їх самостійно.

Розглянь уважно малюнки.
Що на них не так, як має бути?

Композиція «На ярмарку»

Для того, щоб виготовити композицію, тобі треба зробити її деталі.

Кінь

Порося

Дід

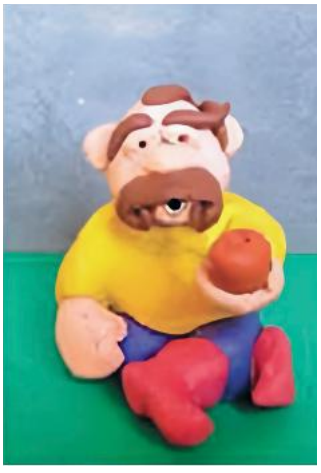

Баба

Роздивись уважно композицію.
Яких деталей ще не вистачає?
Спробуй виготовити їх самостійно.

Подумай і розкажи, як ти розмістиш деталі на підставці, використовуючи слова: посередині, зліва, справа, перед, за, біля.

Закріпи деталі на підставці.

Композиції із пластиліну

Сонечко

Букет квітів

Березовий гай

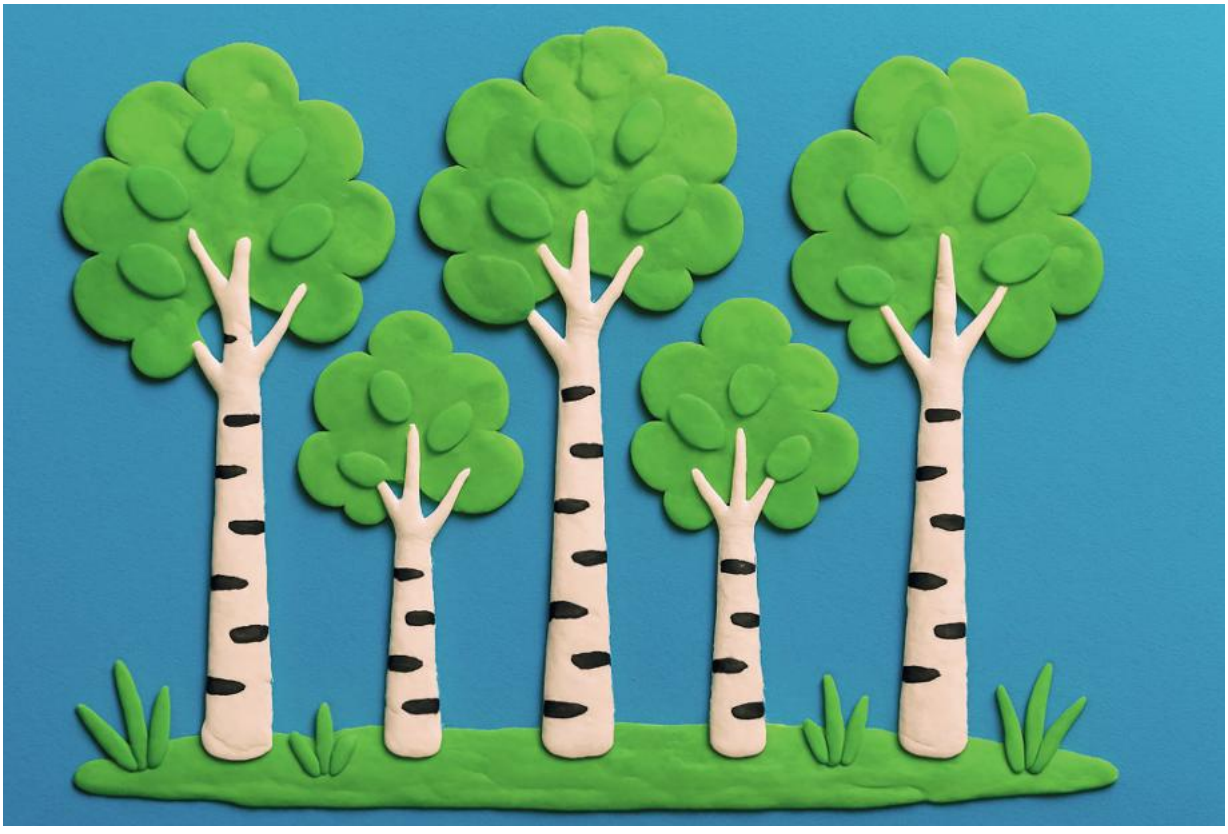

РОБОТА З ПРИРОДНИМ МАТЕРІАЛОМ

Природний матеріал

Кожен із природних матеріалів має свої властивості: зовнішній вигляд, міцність, пластичність. З огляду на це визначають, для чого та як можна використати той чи інший матеріал.

Листя дерев і кущів можна використовувати для виготовлення аплікацій.

Жолуді, каштани, шишки за своєю формою є зручними для створення фігурок людей, тварин і пташок.

Пташине пір'я має різні розміри та забарвлення. Його можна використати для виготовлення окремих частин фігурок птахів, хвостів тварин, гілок дерев, квітів.

Назви зображений природний матеріал.
Подумай, що з нього можна виготовити.

Вироби з природного матеріалу

Матеріали та засоби праці

Пензлики

Клей

Підставка для пензликів

Картон

Баночки для клею

Пластилін

Організація робочого місця

Аплікації з осіннього листя та квітів

Художники створюють картини. А ми зробимо **аплікації** з осіннього листя та квітів.

Листок схожий на крону дерева. Дерева, які стоять ближче до нас, — великі. Вони розташовані внизу на аркуші паперу. Дерева, що подалі, — менші й розміщені вище.

Розглянь уважно малюнки.
Яка аплікація зроблена правильно?

Вибери кольоровий картон. Блакитний схожий на небо й воду у ставку, зелений — на траву.

Підбери рослини та зроби аплікацію на основі. Листочки можна накласти один на один.

Наклей рослини на основу. Спочатку листя, що подалі, а потім те, яке ближче до тебе.

Такими аплікаціями ти зможеш прикрасити свою кімнату вдома.

Вінок із листя

Для роботи тобі знадобляться одноразова паперова тарілка, клей і саме листя — що яскравіше, то краще. Якщо використовувати різнокольорове листя, можна отримати яскравий осінній вінок.

Такими аплікаціями ти зможеш прикрасити свою кімнату вдома.

Розглянь малюнки. Подумай, з якого дерева листочки.

Модна зачіска

Спробуй зробити аплікацію за зразком.

1

2

3

4

5

6

7

8

**Осінь — справжня чарівниця.
Намалюй або виріж красиве обличчя із журналу, прикрась листям та квітами зачіску — і розкішна осіння аплікація готова.**

**Роздивися зображені аплікації.
З якого рослинного матеріалу вони виготовлені?
Спробуй виготовити вподобані тобою аплікації або їхні елементи за зразком.**

Осіння композиція

Раніше ти робив / робила аплікації з листя, насіння, створював / створювала фігурки тварин і птахів. Давай спробуємо зробити основу з листя для квіткової **композиції.**

1. Візьми лист картону.
   Підбери засушені листя дерев однакового кольору.
2. Розклади листя на картоні так, щоб він був повністю закритий.
3. Розглянь малюнок й обери той варіант розташування листя, який тобі найбільше подобається.

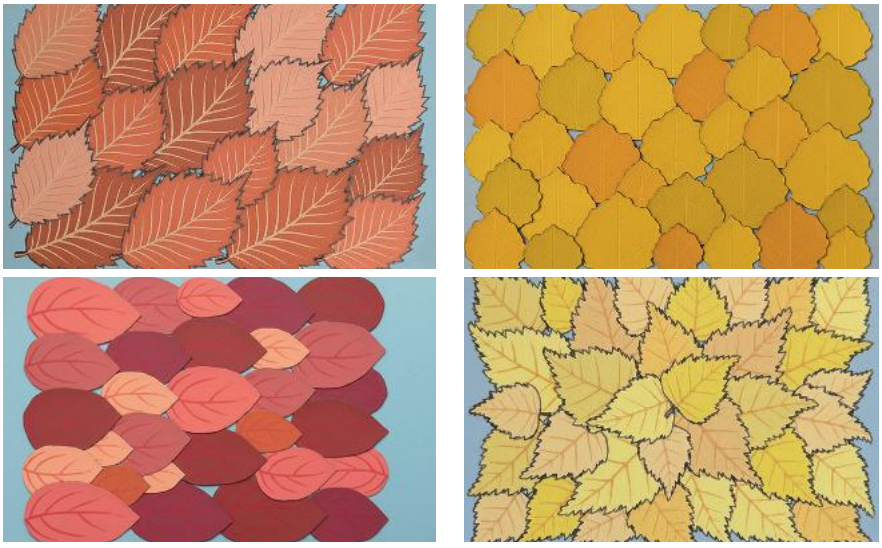

4. Наклей листя на картон. Намазуй клеєм верхній бік листочка, на якому не виступають прожилки. Так листочки не будуть ламатися. Клеєм треба промазати весь листочок. Накрий його чистим папером й акуратно притисни. Кожен наступний листочок приклеюй так, щоб своїм краєм він трохи накривав той, що вже приклеєний.
5. Готову основу накрий листом паперу і поклади під важкий предмет (наприклад, книжку).

Зроби букет із сухих рослин

1. Обери рослини.

2. Зроби з них невеликий букетик.

3. Перев'яжи букетик ниткою або стрічкою.

4. Акуратно приклей букетик на підготовлену основу.

Готову композицію треба оформити — зробити рамку. Зокрема, рамкою може бути коробка з-під цукерок відповідного розміру.

Незвичайний букет

Багато людей люблять прикрашати свій дім квітами. Але букети з живих квітів швидко в'януть. А так хочеться, щоб вони радували нас довго! Композиції з сухих рослин можуть бути з нами цілий рік.

Для роботи тобі знадобляться рослини, підставка, пластилін.

1. Обери рослини для букета, вибери підставку.

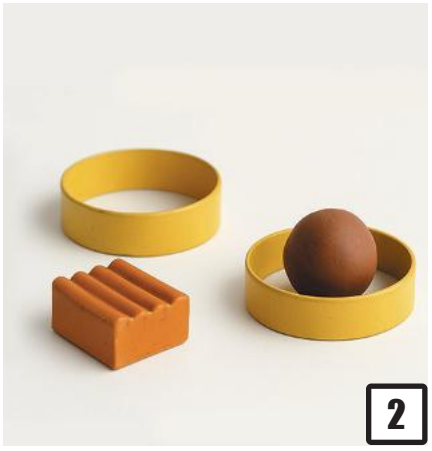

2. Прикріпи на підставці шматок пластиліну.

3. Вибери найдовші рослини. Закріпи їх на пластиліні на піставці. За потреби підріж рослини.

4. Візьми коротші рослини. Також закріпи їх, але з невеликим нахилом.

5. Закріпи найкоротші рослини. Це може бути квітка, яка буде центром композиції. Вона повинна бути найгарнішою та найяскравішою з-поміж усіх рослин.

6. Щоб не було видно пластиліну, його можна прикрити сухою травою або пелюстками квітів, додати декілька дрібних рослин.

Букет із кленового листя

Спробуй виготовити букет за малюнками.
Для цього тобі знадобляться кленове листя й нитка.

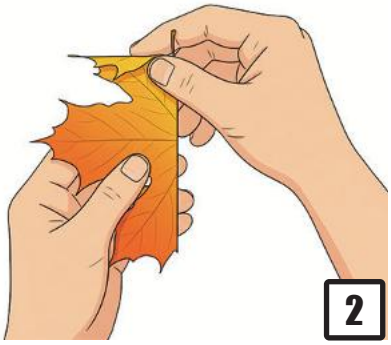

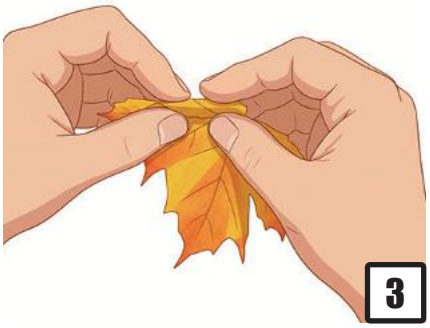

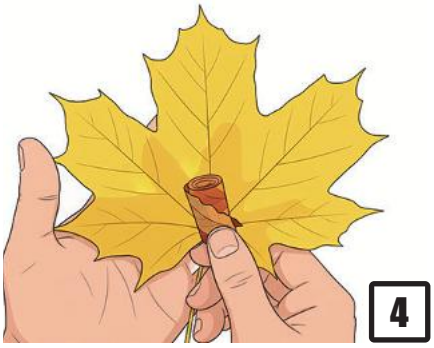

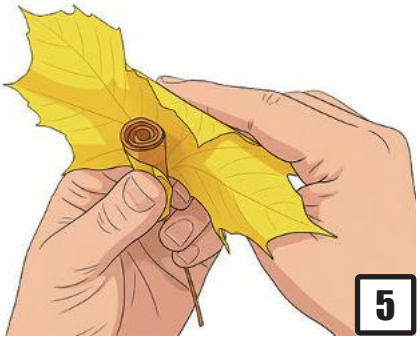

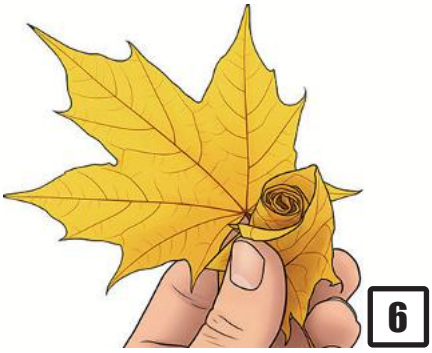

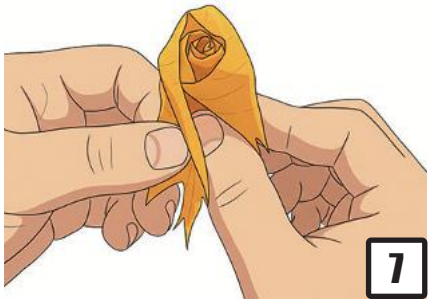

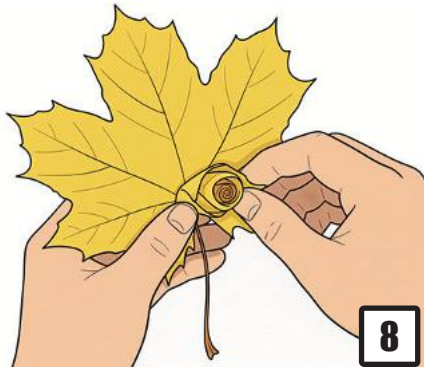

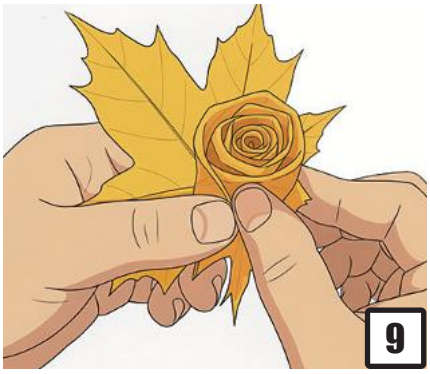

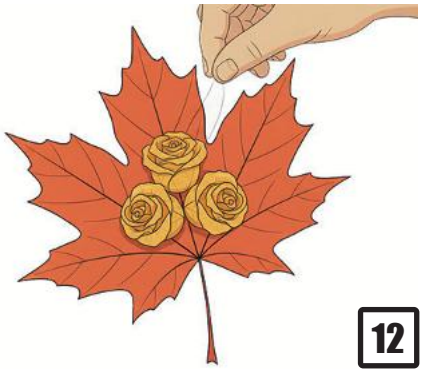

Вироби із соломки

Роздивись вироби. Їх виготовляють майстри із звичайної соломки злакових культур.

Пшениця

Ячмінь

Жито

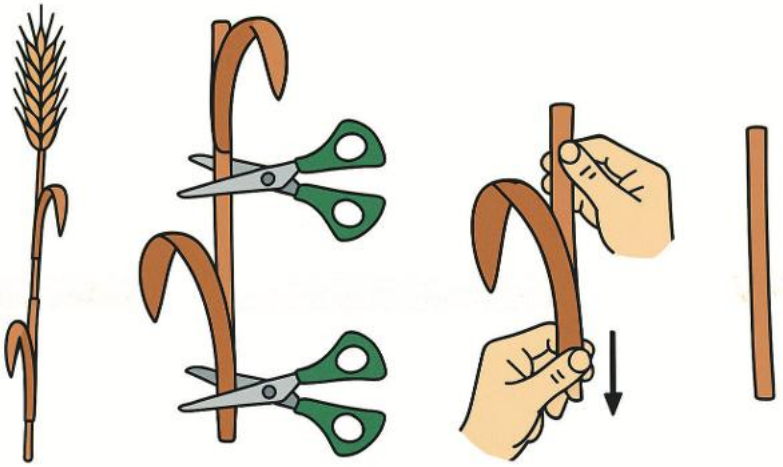

Досліди із соломкою

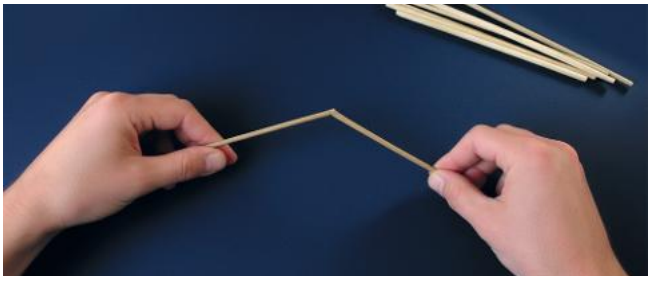

Зігни соломку

Стисни її

Розріж соломку

Сніпок

Візьми пучок соломки. Додай колоски в середину пучка. Перев'яжи соломинки.

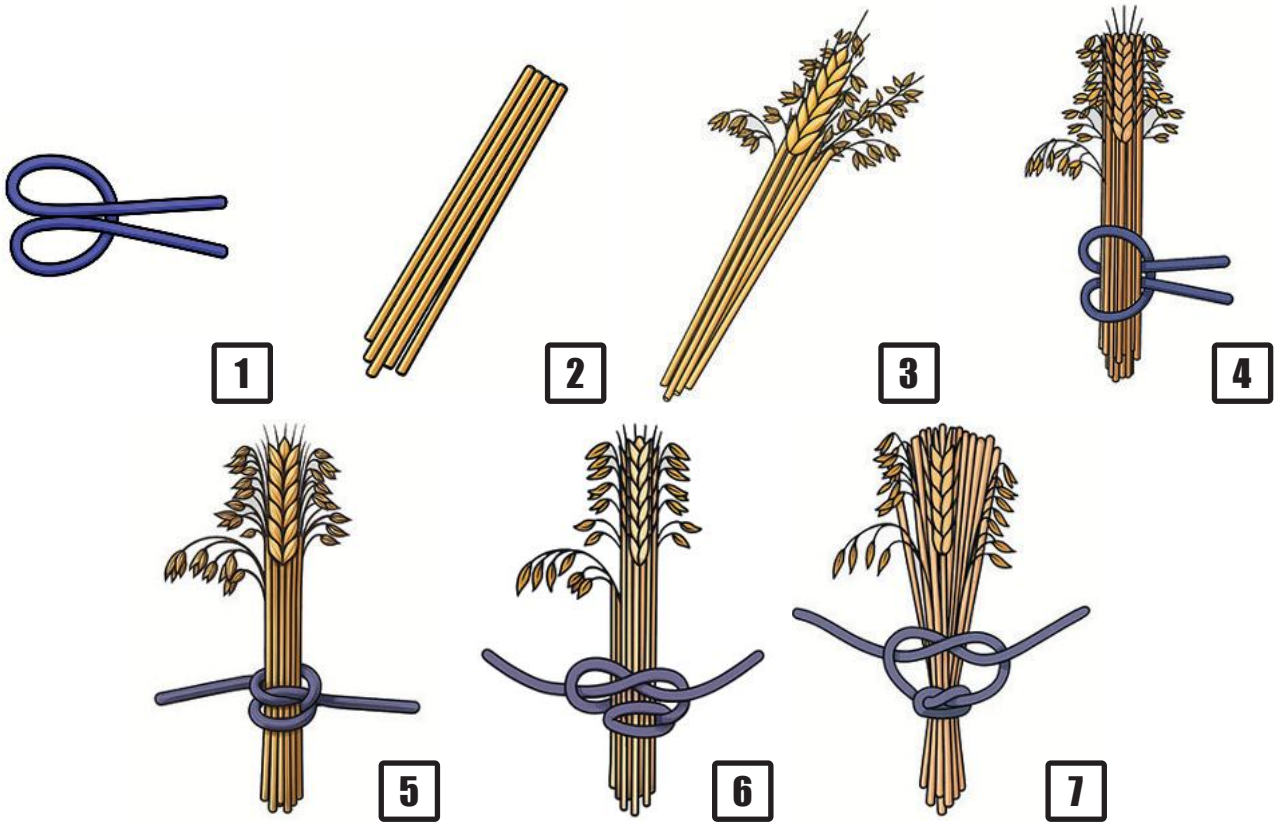

За допомогою ножиць підрівняй соломинки знизу. Акуратно розправ соломинки зверху. Перев'яжи сніпок стрічкою.

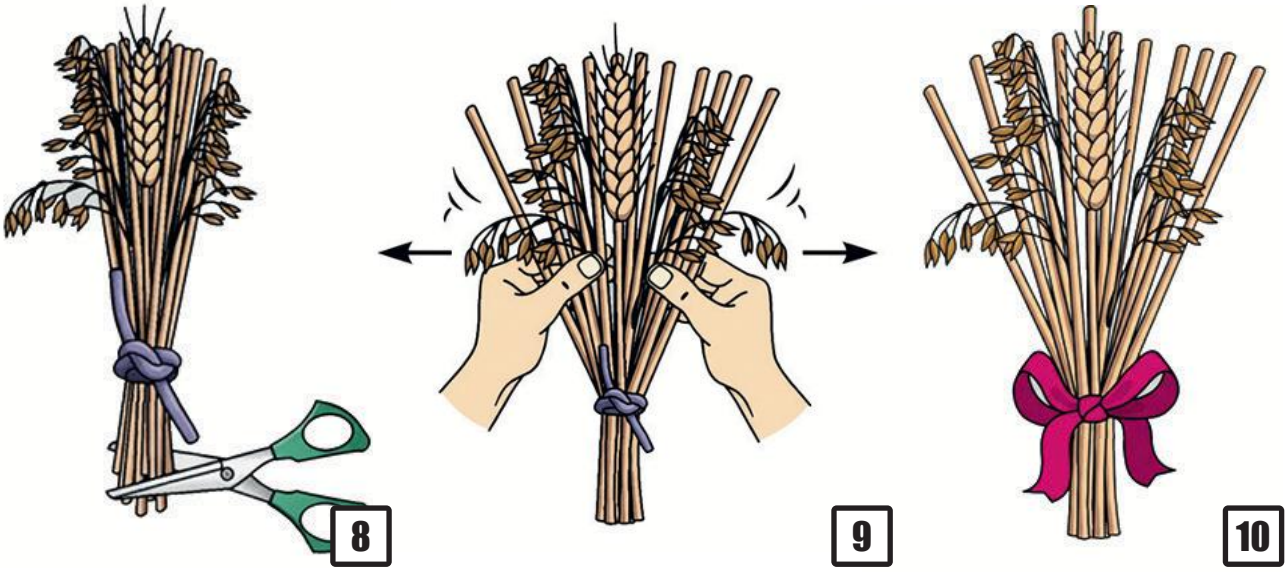

Сонечко

Спробуй зробити сонечко за зразком.

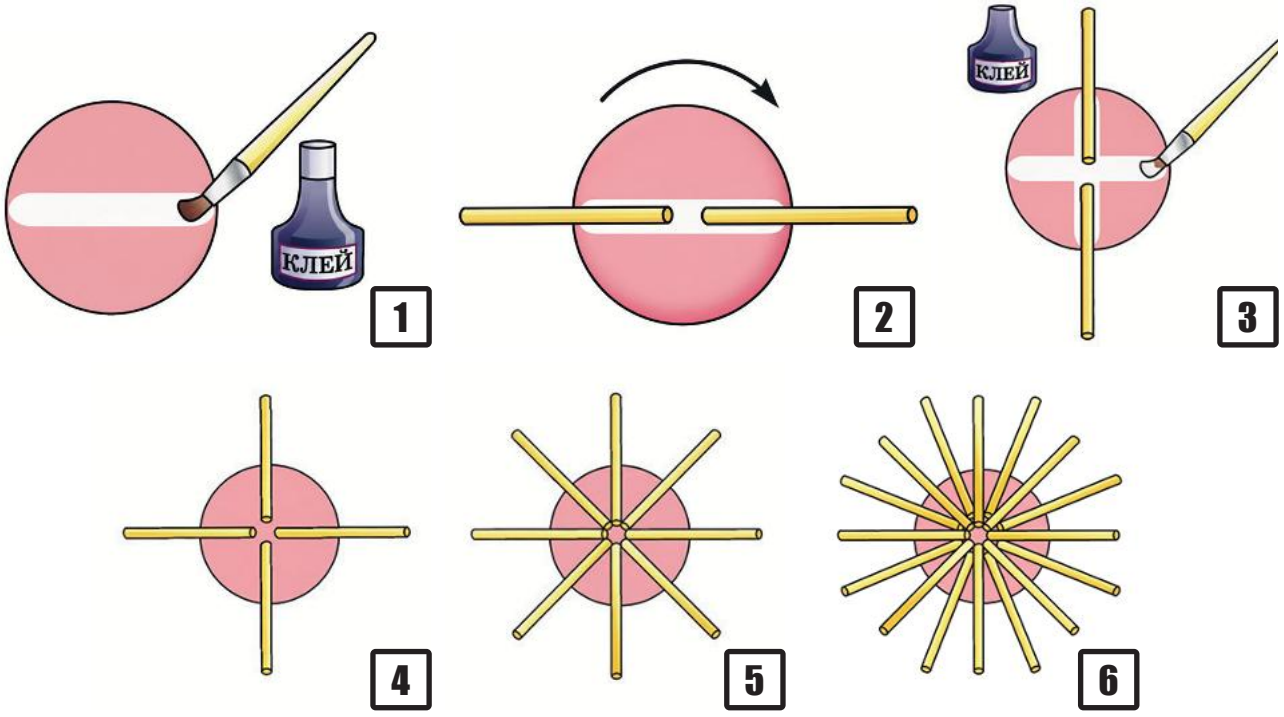

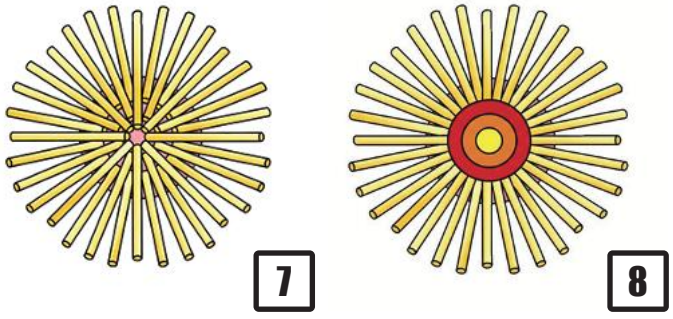

Сонечко можна прикрасити аплікацією.

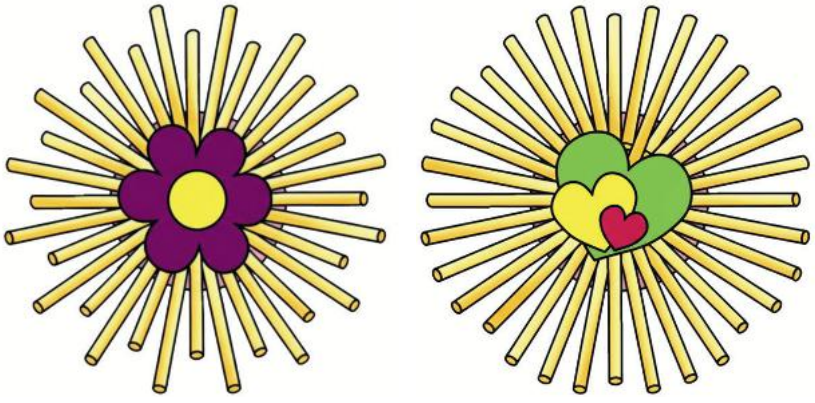

Підставка

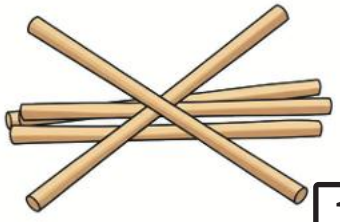

1

1. Розмочи соломку у воді, щоб вона стала м’якою й не ламалася.

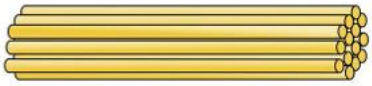

2

2. Візьми пучок соломки й вирівняй його.

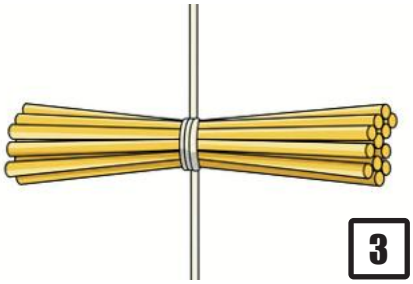

3

3. Перев’яжи пучок нитками.

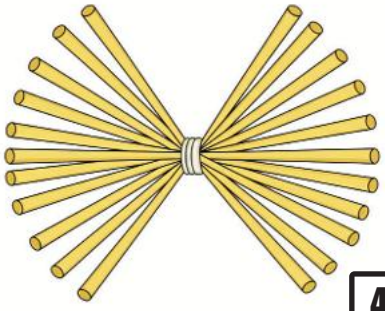

4

4. Роздвинь соломинки у боки.

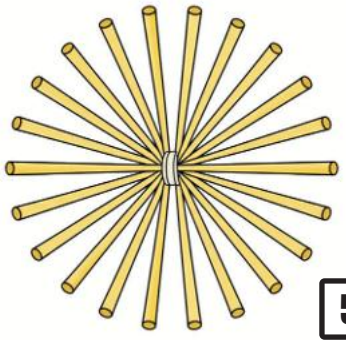

5

5. Розмісти їх по колу. Поклади зверху важкий предмет, щоб виріб швидше висох.

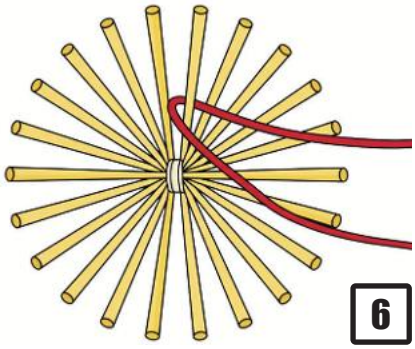

6

6. Підставку можна прикрасити кольоровими нитками.

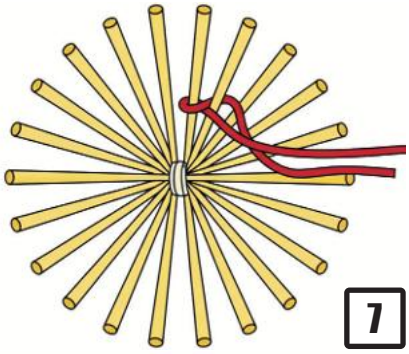

7

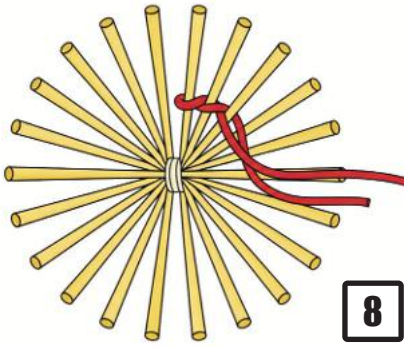

8

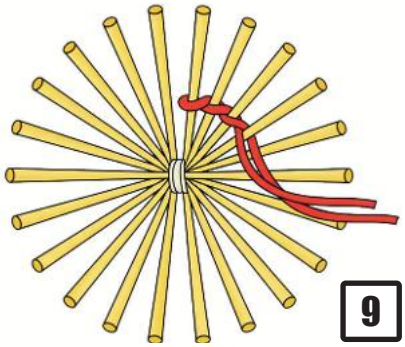

9

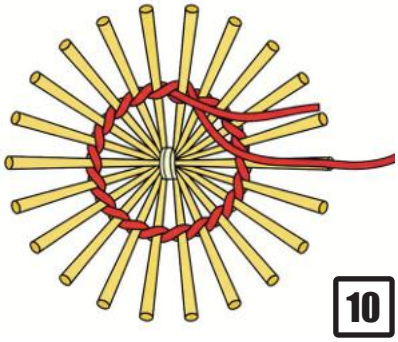

10

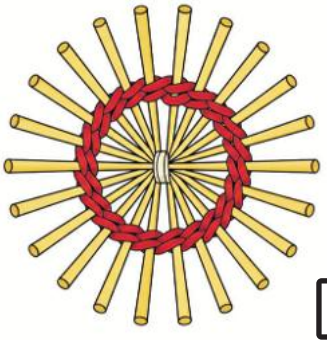

11

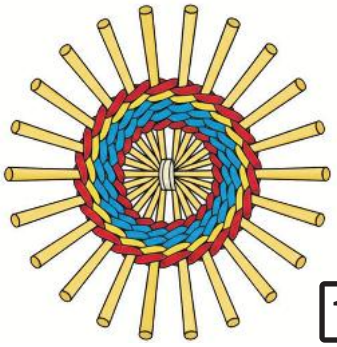

12

Аплікація із соломинок

Із соломинок можна зробити аплікацію.

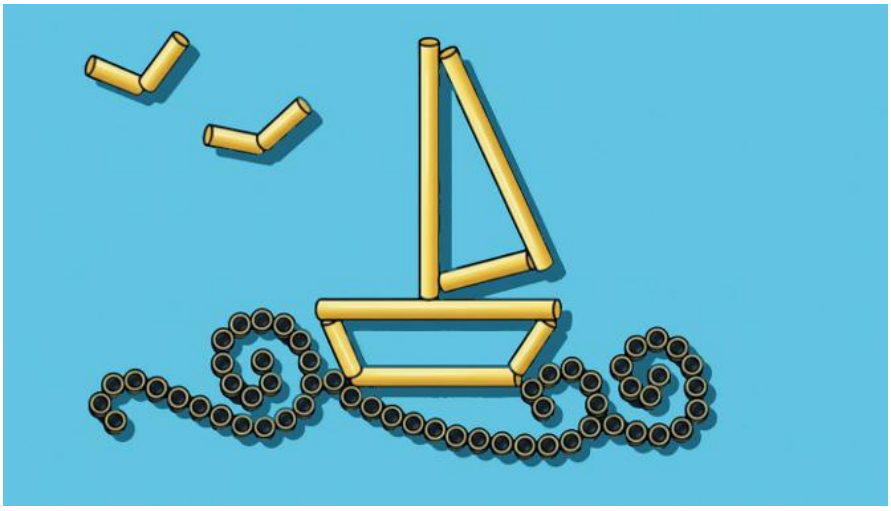

Для аплікації тобі знадобляться картон, соломка, клей. Візьми аркуш кольорового картону. Намалюй на ньому контури рибки. Відріж соломинки потрібної довжини. Вони можуть бути довгими або короткими. Наклади соломинки на контур.

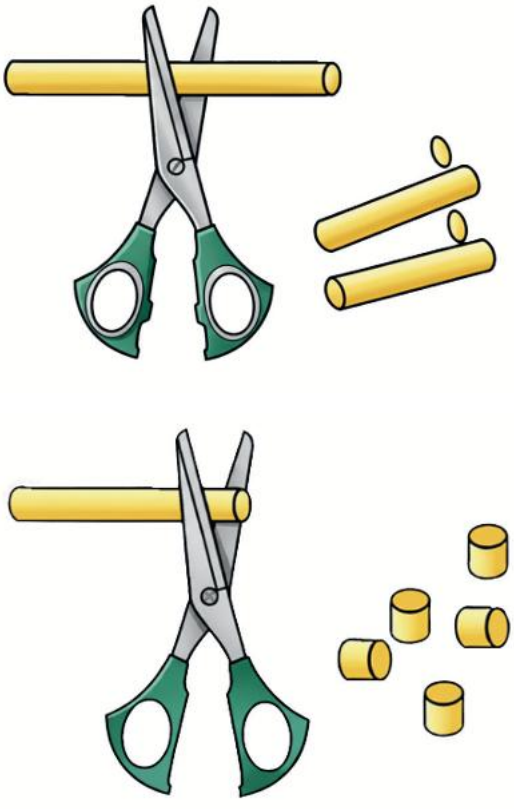

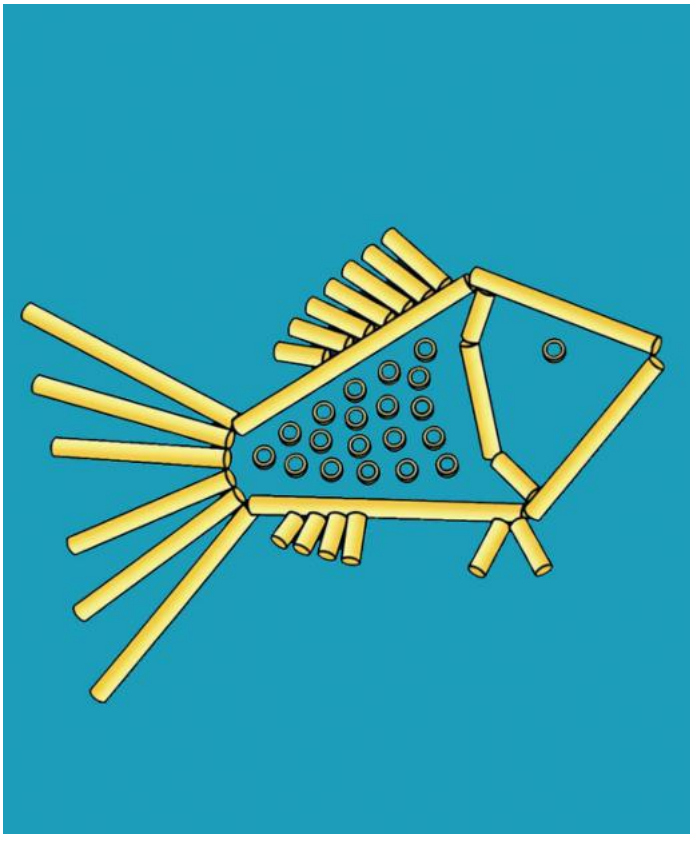

Соломинки можна приклеїти по-різному.

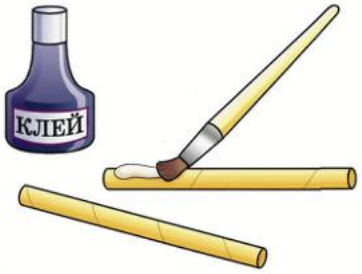

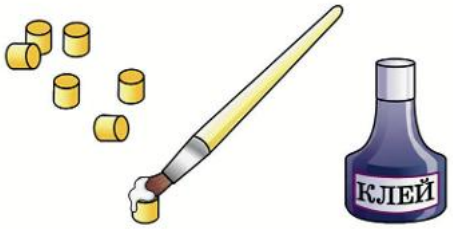

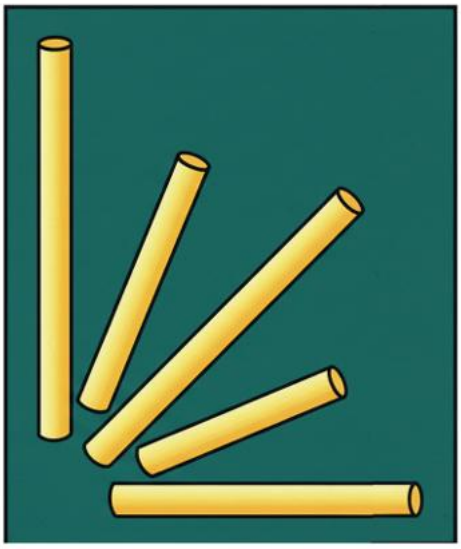

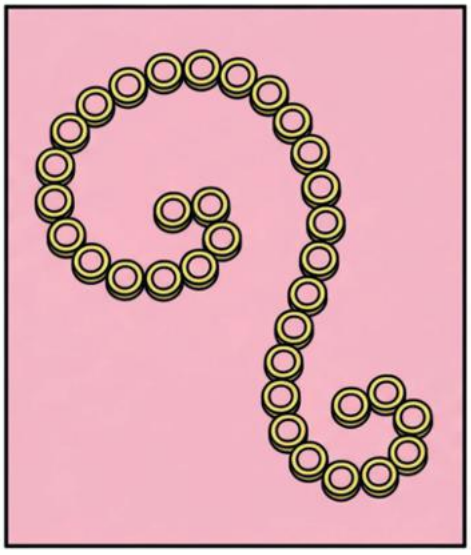

Бери з картону по одній соломинці. Змащуй їх клеєм. Приклеюй на картон. Спочатку приклеюй довгі соломинки, а потім — коротші.

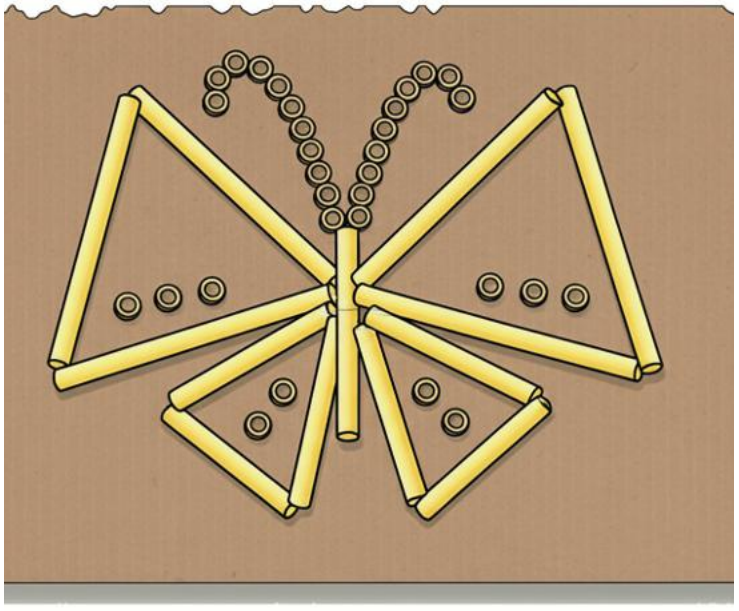

Комбіновані вироби

Вівця

Для роботи тобі знадобляться: шишки, жолуді, фісташкові шкаралупки, пластилін.

1

1. Для тулуба вівці візьми шишку, для голови — жолудь із капелюшком.

2

2. Зроби очі із пластиліну й намалюй фломастером ротик.

3

3. Прикріпи голову вівці до тулуба за допомогою пластиліну.

4

4. Прикріпи пластиліном ніжки-жолуді (без капелюшків). На голові закріпи вушка з фісташкових шкаралупок. Вівця готова.

Розглянь уважно малюнок.
Назви тварин, які на ньому зображені.
Яка тварина зайва? Чому?

Півень

Для роботи тобі знадобляться: шишки, жолуді, фісташкові шкаралупки, пластилін.

1. Скріпи шишки для тільця і голови з допомогою пластиліну.

2. Зроби ніжки з жолудів без капелюшків, прикріпи до них коротенькі гілочки-лапки.

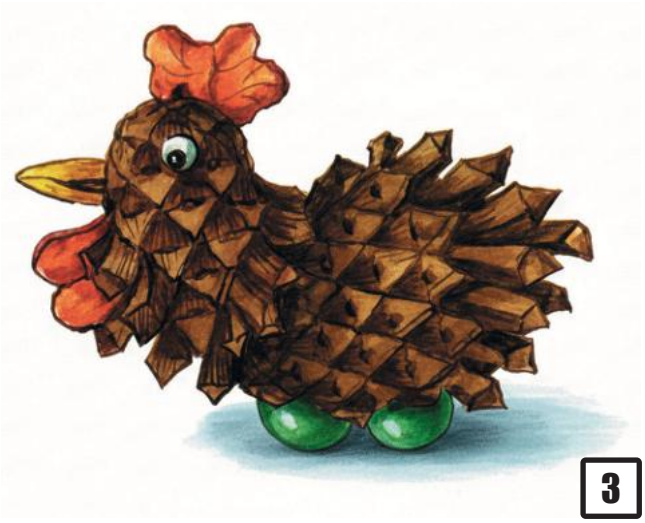

3. Прикріпи пластиліном до голови дзьобик-крилатку (половинку), гребінець, а ніжки — до тулуба. Борідку виріж із червоного сухого листочка і закріпи між лусочок шишки.

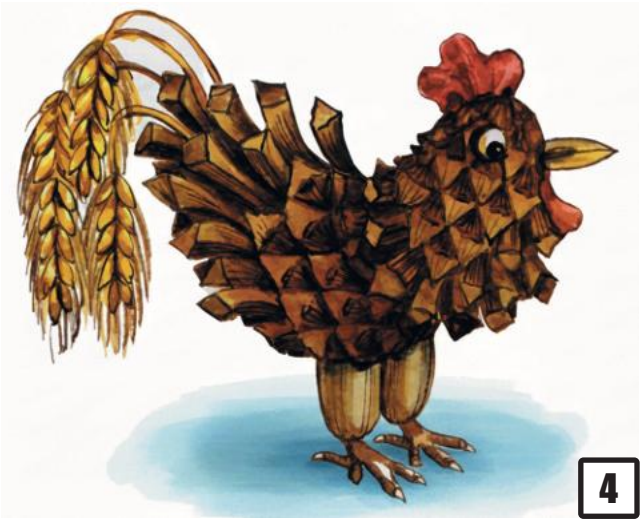

4. Хвіст можна зробити із колосків пшениці або пір'я. Півник готовий.

Пташка

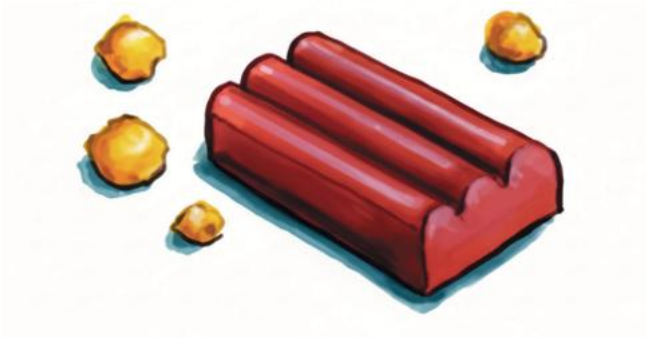

Разом із друзями спробуй зробити композицію **«Сільський двір».**

Природа подарувала нам різні матеріали для творчості. Одним із таких матеріалів є мушлі.

Ось такі фігурки тварин можна зробити з мушлів.

Собачка

1. Візьми дві великі мушлі та склей їх за допомогою пластиліну. Це буде тулуб.

2. Скатай із пластиліну кульку й поклади всередину мушлі.

3. Накрий пластилінову кульку іншою мушлею. Це буде голова.

4. Зроби щоки та ніс.

5. Зроби вуха.

6. До підставки з мушлі прикріпи ноги, тулуб і голову.

7. Намалюй собачці очі й вуса.

8. Собачка готова.

Мавпочки

1. Візьми мушлю та з пластиліну зроби язичок мавпи.

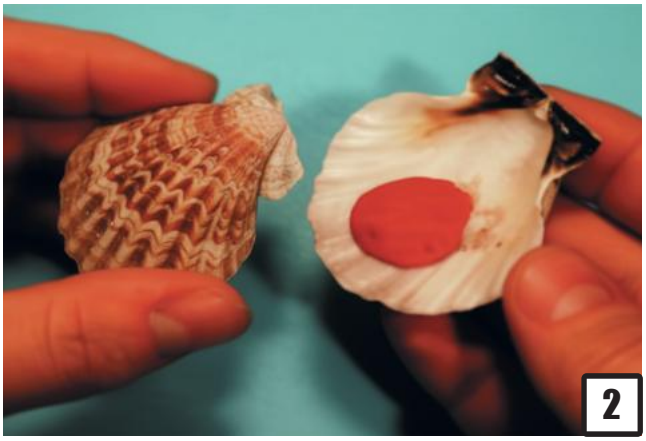

2. З'єднай 2 мушлі так, щоб вони були трохи розкриті.

3. Візьми 2 маленькі черепашки й зроби вуха.

4. Намалюй очі й ніздрі.

5. Зроби тулуб і прикріпи його до голови.

6. Із дроту й маленьких черепашок зроби ноги, руки, хвіст.

7. Зроби парасольку.

8. Мавпочка готова. А щоб їй не було самотньо, зроби для неї друга.

Також із мушель можна виготовити прикраси для дому.

Вироби з яєчної шкаралупи.

Мозаїка

Для виготовлення мозаїки яєчну шкаралупу потрібно подрібнити на невеличкі шматочки.

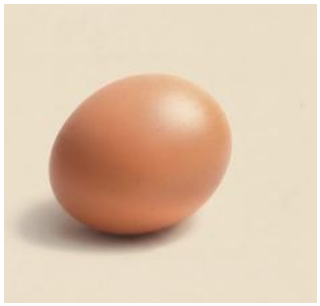

Шматочки шкаралупи закріплюють на картоні за допомогою клею. Також шкаралупу можна розфарбувати акварельними фарбами.

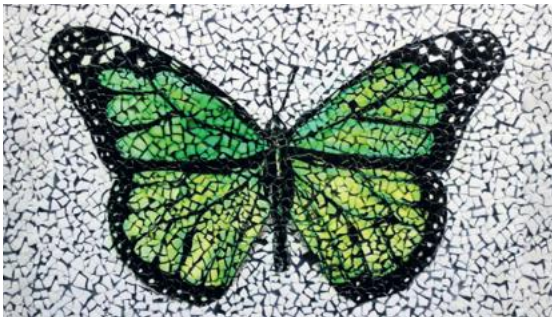

Рибка

Спробуй зробити рибку за малюнками.

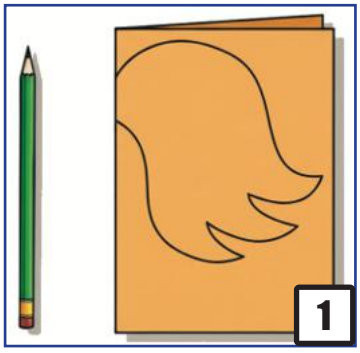

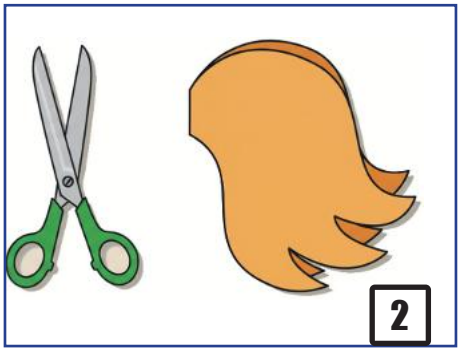

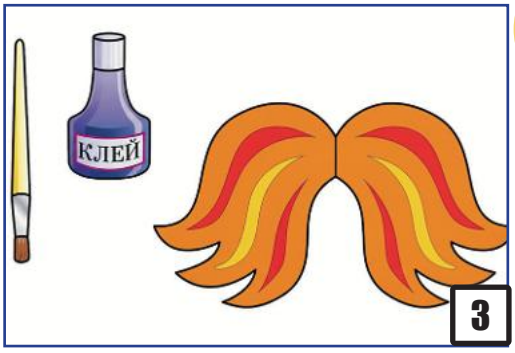

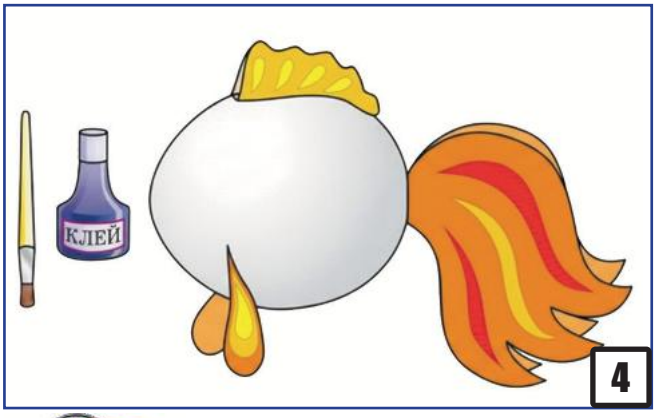

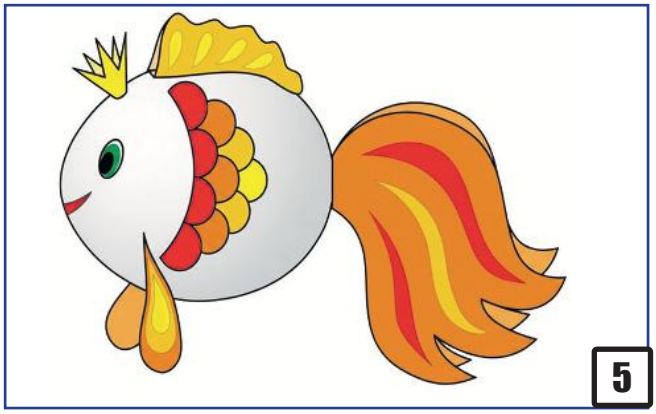

Роздивися зображені аплікації та об’ємні вироби з яєчної шкаралупи.
Спробуй виготовити їх разом із дорослими.

Вироби із овочів і фруктів

Із овочів і фруктів можна виготовити багато виробів. Вони будуть гарними, а деякі з них — навіть їстівними і корисними.

Назви овочі та фрукти, які ти знаєш.

А ось які цікаві вироби з них можна виготовити.

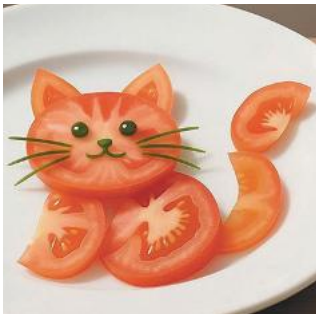

Осінній чоловічок

Для виготовлення чоловічка тобі знадобляться:

- два дрібні патисони різних розмірів;
- насіння клена;
- кольорова стрічка;
- зубочистка;
- чорний перець горошком;
- двосторонній скотч.

1. Зроби дірочки в патисонах і з'єднай 2 овоча за допомогою зубочистки.
2. Між патисонів встав 2 гілочки кленового насіння — це будуть ручки.
3. На голові з насіння клена зроби волосся в 2 ряди, починаючи з нижнього. Насіння приклей до голови за допомогою двостороннього скотча.
4. На обличчі чоловічка в місці, де будуть оченята, зроби невеликі дірочки відповідно до розміру горошин перцю. Встав щільно перчинки.
5. Пов'яжи червону стрічку.

Весела гусінь

Для виготовлення тобі знадобляться:

- 5 яблук зеленого кольору однакового розміру;
- пластилін;
- морква;
- зубочистки;
- ягоди горобини.

1. Візьми нарізану кільцями моркву, надягни на зубочистки.
2. Візьми 4 яблука, з'єднай їх по черзі зубочистками.
3. Прикріпи голову із яблука.
4. Зубочистки з морквою встроми в яблука — це будуть ніжки гусені.
5. Зроби ріжки. Для цього надягни на зубочистку ягоди горобини.
6. Прикріпи ріжки до голови.
7. Візьми пластилін, зліпи ротик, очі, носик. Прикріпи деталі до голови.
8. З горобини зроби намисто і прикрась гусінь.

Їжачки

Для виготовлення їжачків тобі знадобляться:

- 2 груші;
- синій і зелений виноград;
- полуниця або будь-яка інша ягода;
- ізюм для очей;
- зубочистки.

1. З допомогою дорослого очисть груші так, як показано на малюнку.

2. На зубочистки надягни зелені виноградинки.

3. Встроми кожну зубочистку з виноградинкою в груші, в неочищене місце.

4. Щоб зробити ніс, на стручок груші надягни чорну виноградинку.

5. На місці очей зроби невеликі заглиблення і встав туди ізюм. Це будуть очі.

6. Додай їжачку вантаж, який він везе, — для цього можна використати ягоди.

Розглянь уважно вироби.
З яких овочів і фруктів вони зроблені?
Спробуй виготовити вподобаний тобою виріб за зразком із допомогою дорослих.

Змія

Слоненя

Броненосець

Тукан

Пінгвін

Мишеня

РОБОТА В САДУ ТА НА ГОРОДІ

Збір урожаю

Розглянь уважно малюнки.
Дай відповіді на запитання.

1. Де відбувається збір урожаю?
2. Які овочі збирають?
3. Які фрукти збирають?
4. Які ще овочі та фрукти ти знаєш?
5. Назви фрукти та овочі, які збирають, зривають, зрізують, викопують?

Квітник

Квітник — це ділянка, яка засаджена квітами. Такі ділянки можуть бути на подвір'ї школи, будинку, дитячого садка або у парках.

Великі грядки квітів, що мають форму круга, прямокутника, квадрата, трикутника, багатокутника, овалу, називають **клумбами.**

- **Запам'ятай слова: клумба, квітник.**

Розглянь уважно малюнки із зображенням клумб. Якої вони форми?
Які за формою клумби біля школи, а біля твого будинку?

Квіти, що ростуть на клумбах, бувають **однорічні** та **багаторічні.** Однорічні квіти квітнуть лише один рік, а багаторічні — два й більше років.

Однорічні квіти

Календула

Космея

Чорнобривці

Айстри

Петунії

Сальвії

Однорічні квіти сіють навесні. Улітку вони цвітуть, дають насіння й засихають.

Можна збирати лише дозріле насіння. Восени засохлі однорічні рослини висмикують із коренем. Потім ділянку перекопують.

Багаторічні квіти

Троянда

Хризантема

Тюльпани

Нарциси

Більшість багаторічних квіткових рослин залишають зимувати у квітнику, а деякі викопують і зберігають у приміщенні до весни.

Землю, в якій ростуть багаторічники, восени **спушують.**

- **Запам'ятай слова: квітник, клумба, однорічні й багаторічні квіти.**

Подумай і дай відповіді на запитання.

1. Як називають ділянку землі, засаджену квітами?
2. Які ти знаєш осінні квіти?
3. Які ти знаєш весняні квіти?
4. Чим відрізняються однорічні квіти від багаторічних?

Продовж речення.

1. Восени однорічні квіти … .
2. Восени багаторічні квіти … .

Збирання та зберігання насіння однорічних квітів

Із однорічних квіткових рослин восени збирають насіння. Воно потрібне для того, аби наступного року посіяти його.

Насіння збирають тільки з гарних та якісних рослин. Збирають лише дозріле насіння: зрізують або зривають ту частину рослини, де воно розташоване. Потім насіння розкладають на папері для просушування. Сухі насіннєві головки розминають в руках, щоб насіння висипалось.

Прийоми збирання насіння

Зривання

Здирання

Розтирання

Зберігають насіння в паперових пакетиках.

Подумай і дай відповіді на питання.

1. Для чого потрібно збирати насіння квітів?
2. Як збирають насіння квітів?
3. У чому зберігають насіння?
4. Для чого потрібно підписувати пакетики?

Осінні роботи в саду

Восени в саду виконують такі роботи

Садять дерева, кущі.

Збирають опале листя.

Перекопують ґрунт.

Обкопують дерева.

Пізно восени, перед настанням морозів, садівники білять стовбури, поливають дерева.

Для осінніх робіт в саду використовують лопату та граблі.

Лопати бувають: прямокутні, які використовують для перекидання землі; гострокінцеві, якими скопують землю; округлі, якими перекопують землю.

Лопатою скопують чи перекопують ґрунт (землю), а граблями вирівнюють скопаний ґрунт, розпушують.

Ґрунт — це верхній пухкий шар землі.

- **Запам'ятай слова: лопата, граблі, обкопування, перекопування, розпушування граблями, ґрунт.**

Подумай і дай відповіді на питання.

1. Які роботи виконують саду восени?
2. Для чого використовують лопату?
3. Для чого використовують граблі?

РОБОТА З ПАПЕРОМ ТА КАРТОНОМ

Правила безпечної роботи з ножицями

1. Тримай ножиці у футлярі.
2. Передавай ножиці закритими й кільцями вперед.
3. Не тримай їх гострими кінцями догори.
4. Ріж тільки на робочому місці.
5. Під час роботи ножицями стеж, щоб рука не попадала на лінію чи місце різання.

Правила роботи із клеєм

1. Роботу із клеєм виконуй на підкладній дошці.
2. Нанось клей пензликом від середини деталей до країв.
3. Для приклеювання деталей і витирання рук користуйся серветкою.
4. Після завершення роботи щільно закривай клей.
5. Пензлик і посуд для клею після роботи завжди очищай від нього.
6. У разі потрапляння клею в очі терміново промивай їх водою.
7. У разі потрапляння клею на одяг терміново змивай його водою.

Прийоми роботи з папером

1. Роздивися зразок виробу.
2. Визнач, з якого матеріалу виготовляють виріб.
3. Визнач, які інструменти необхідні для створення виробу.
4. Підготуй робоче місце, потрібні для виготовлення виробу матеріали, інструменти.
5. Працюй за планом.

План — це послідовність виготовлення виробу.

6. Звіряй виготовлення виробу з планом.
7. Порівнюй свій виріб зі зразком.
8. Виправляй помилки.

Робота з папером та картоном

Розрізати

Відрізати

Вирізати

Надрізати

Розрізати — розділити аркуш паперу або смужку на частини.
Відрізати — відділити частину від цілого.
Вирізати — відділити частини, які містяться поза контуром чи всередині контуру.
Надрізати — розрізати до позначеного місця.

Графічна грамота

Лінія видимих контурів, лінія відрізування

Лінія невидимих контурів

Тонка лінія

Лінія згину

Лінії надрізів

Лінії прорізів

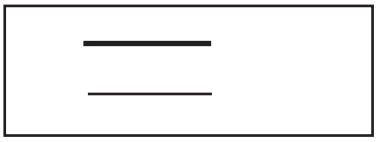

Місце нанесення клею:
а) на видимий бік деталі (з лицьового боку)

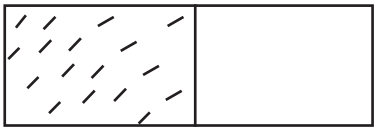

б) на невидимий бік деталі (зі зворотного боку)

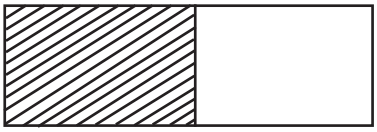

Напрямок згину, складання, скручування

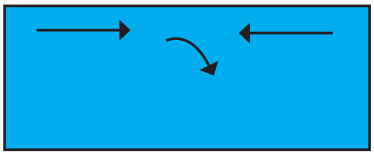

Розмічання за допомогою лінійки

Лінійка — це інструмент.

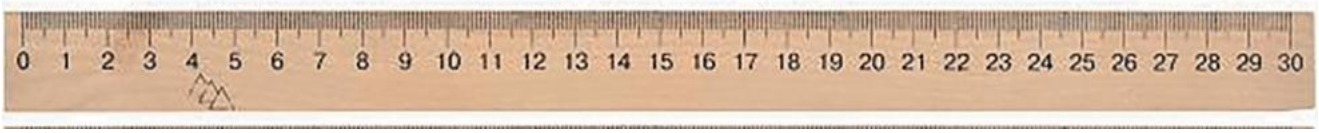

Розмірна лінія

Зроби розмітку деталі за допомогою лінійки за зразком.

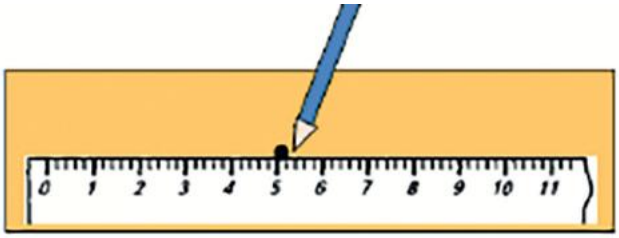

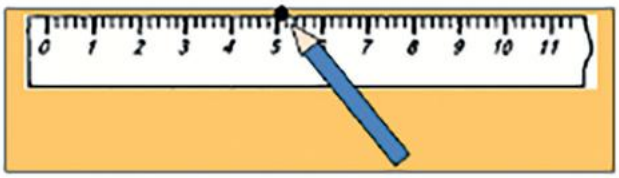

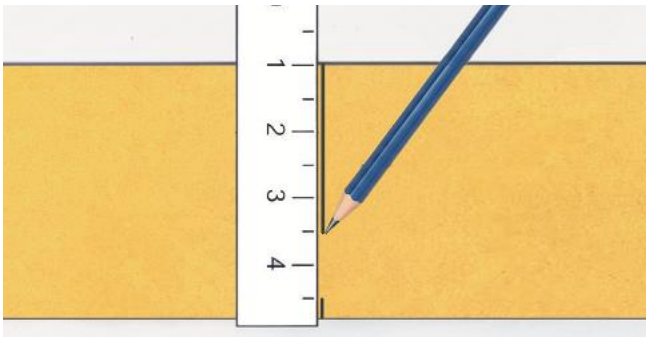

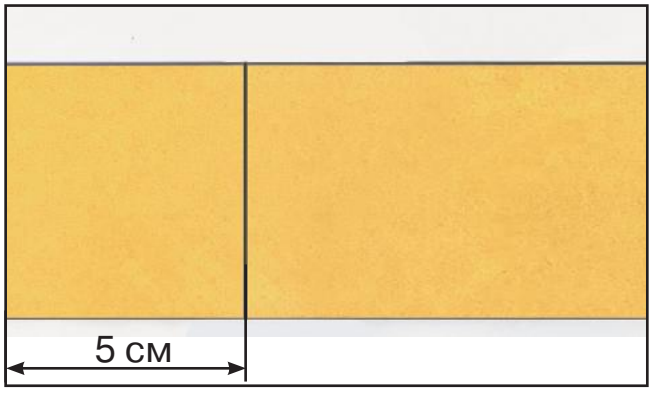

На аркуші паперу зроби розмітку деталей квадрата й прямокутника.

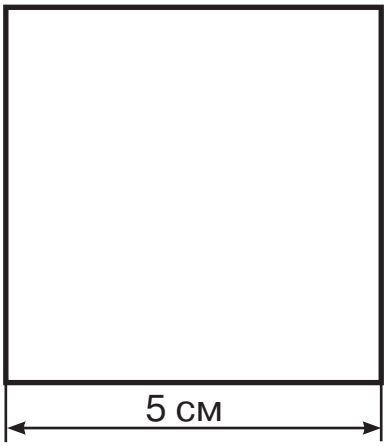

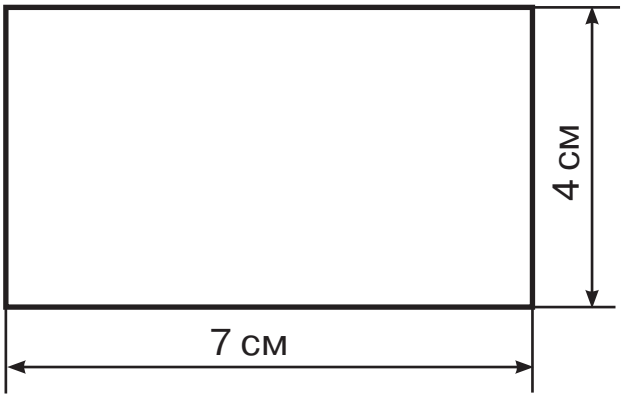

Плетіння зі смужок паперу

Зі смужок паперу можна зробити різні візерунки. Цей спосіб має назву **плетіння.**

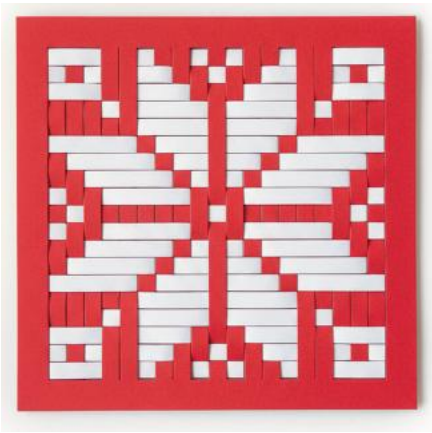

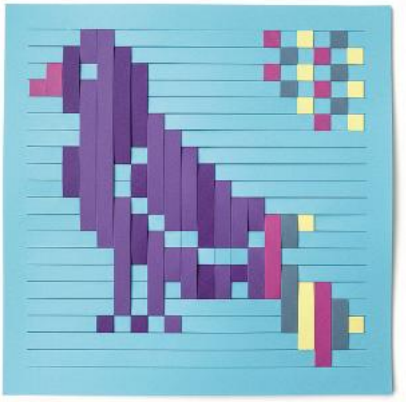

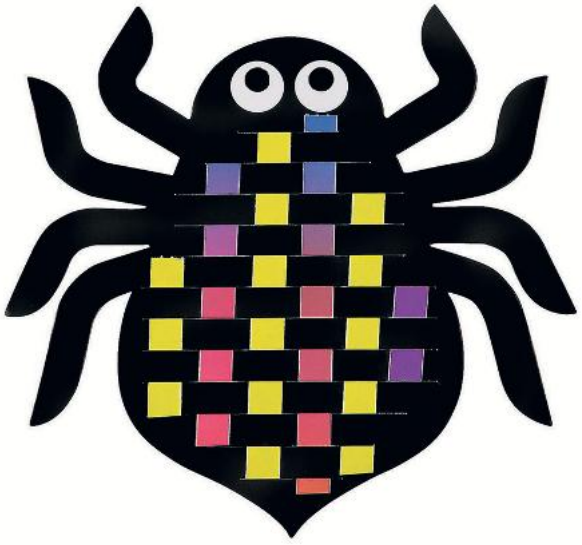

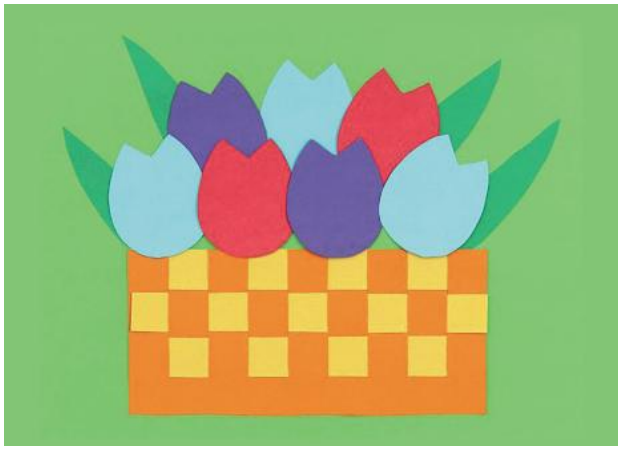

Серветка

Зігни аркуш паперу навпіл. За допомогою лінійки й олівця наміть лінії надрізів, як показано на малюнках.

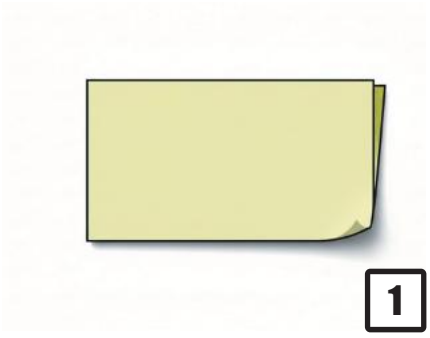

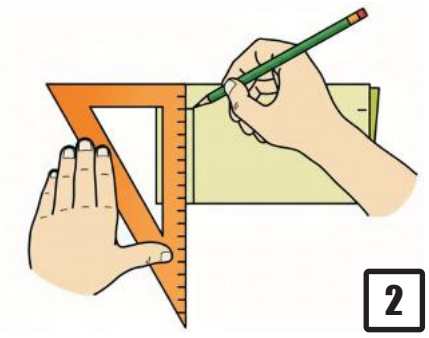

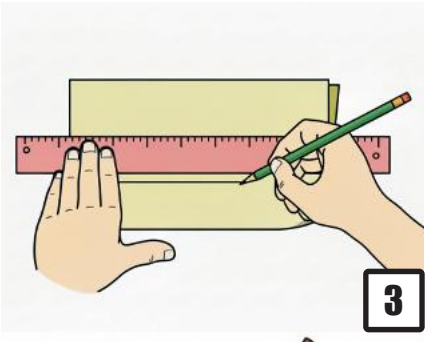

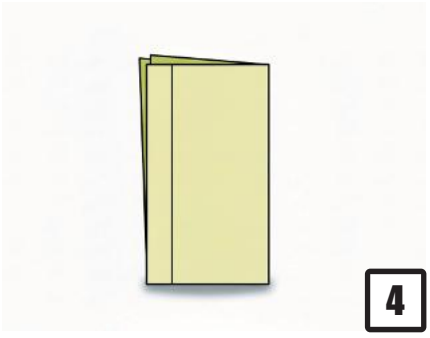

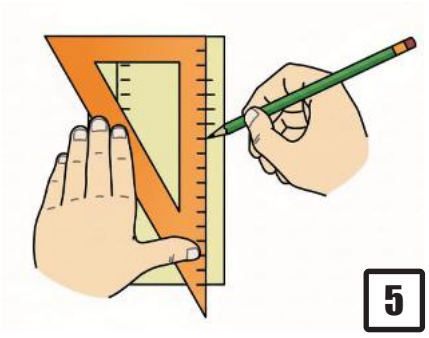

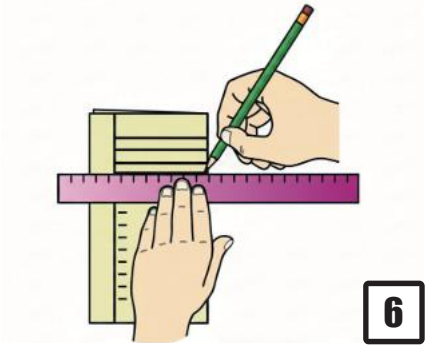

Розріж папір за лініями. Розгорни — й отримаєш заготовку для плетіння.

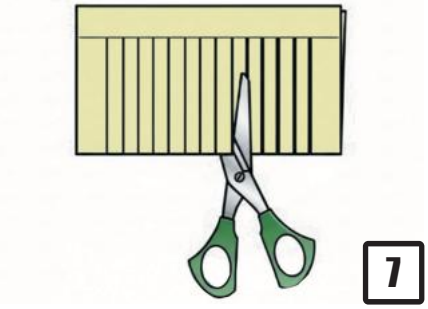

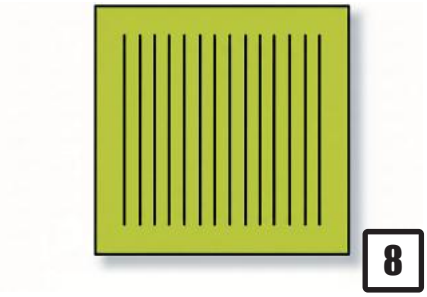

Наріж смужок із паперу. Переплети за зразком.

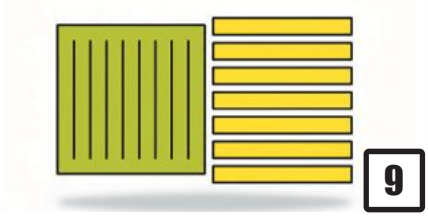

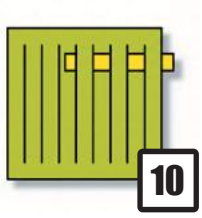

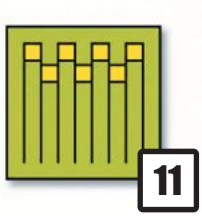

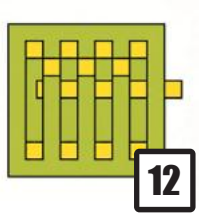

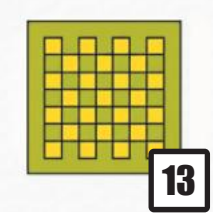

Таке плетіння можна використовувати для створення різних виробів.
Зроби закладку для книжки й прикрась її плетеним візерунком.

Аплікація «Соняшник»

Плетінням із паперу можна оформити деталі аплікації. Наприклад, зробити серединку соняшника.

Роздивись малюнки. Який соняшник тобі подобається більше?

З паперових смужок можна зробити перелаз. Це огорожа, зроблена з вербових гілок.

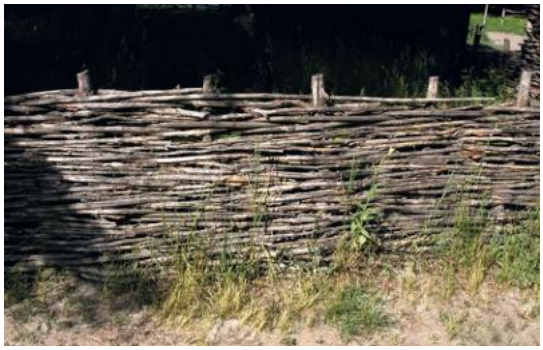
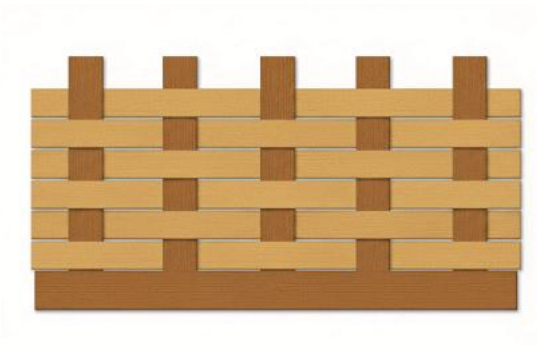

Зроби плетіння зі смужок паперу. Підготуй основу. Переплети її за зразком.

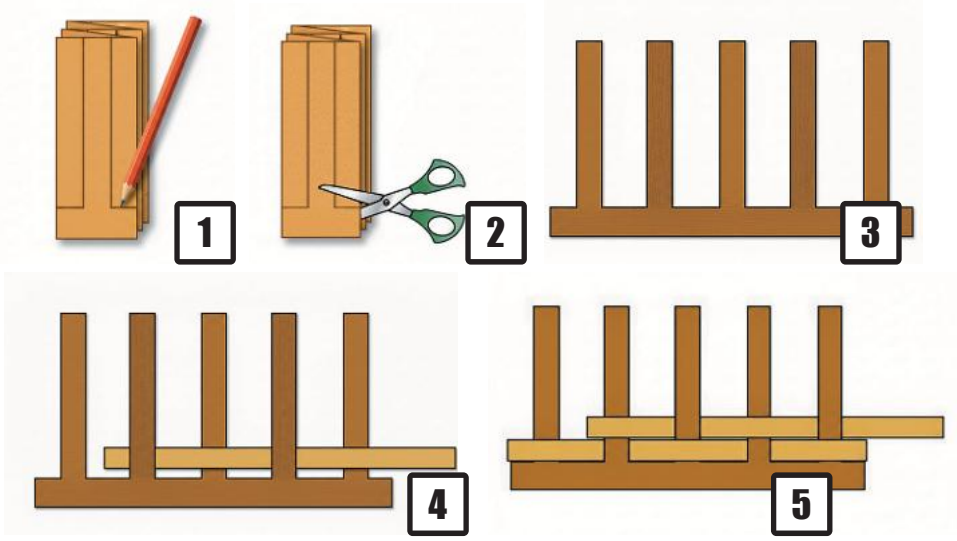

Зроби серединку соняшника.

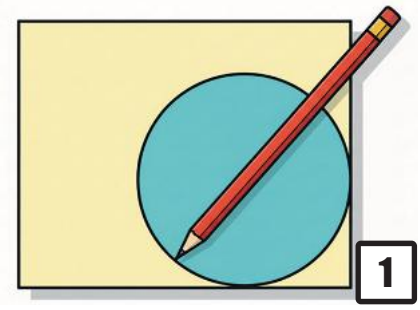

Для серединки квітки обведи шаблон круга.

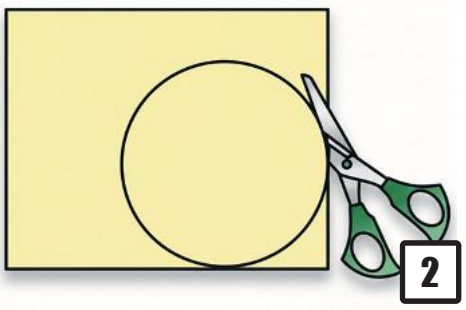

Виріж круг.

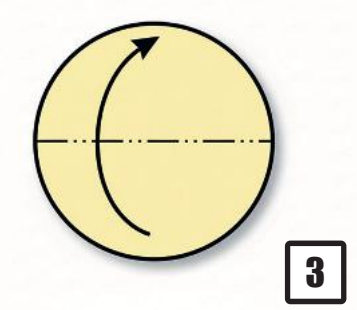

Зігни навпіл.

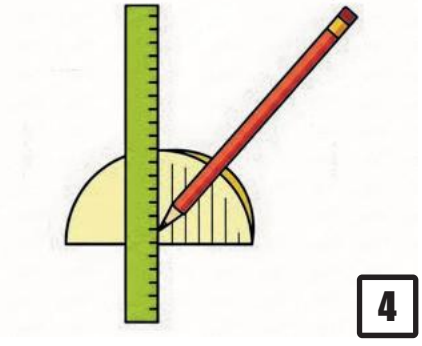

За допомогою лінійки накресли смужки.

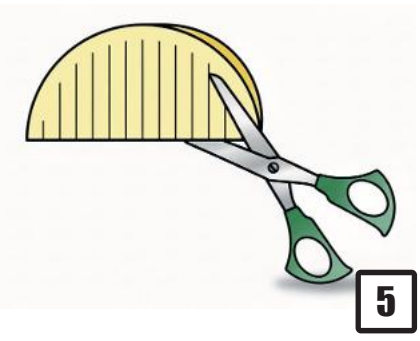

Розріж їх.

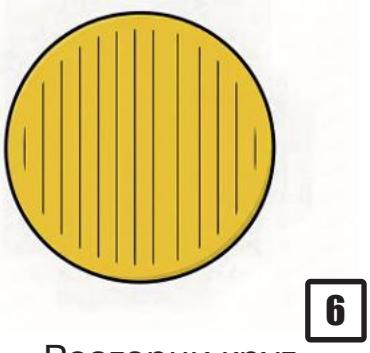

Розгорни круг.

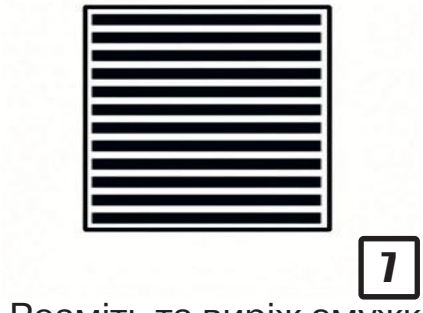

Розміть та виріж смужки з чорного паперу. Зроби їх тієї ж товщини, що й смужки з жовтого паперу.

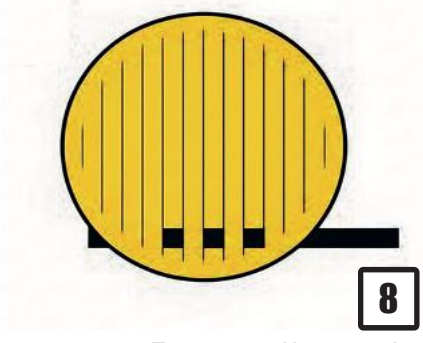

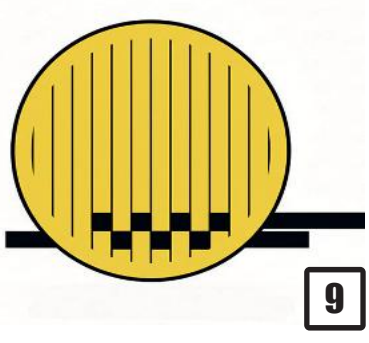

Виконай плетіння за зразком.

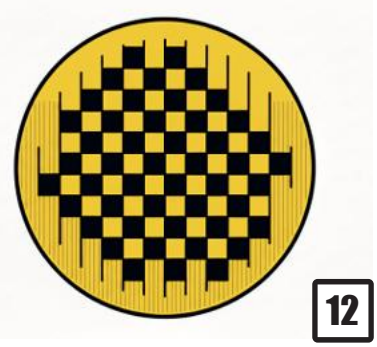

Обріж смужки, які виходять за край.

Виріж пелюстки соняшника. Приклей їх за зразком. Виріж листочки.

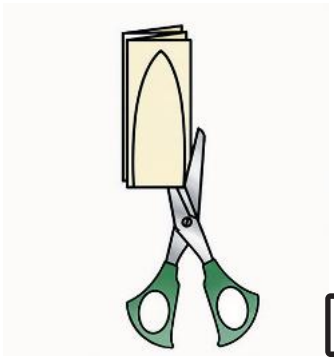

13

14

15

З підготовлених деталей зроби вподобану тобою аплікацію.

Аплікація з гофрованого картону

Існують різні види картону. Поліграфічний картон використовують для книжкових закладок, листівок, календарів. Пакувальний картон застосовують для паковування різних виробів. Великі вироби упаковують у коробки з гофрованого картону.

Поліграфічний картон

Гофрований картон

Спробуй порівняти поліграфічний і гофрований картон.

- Чим відрізняються 2 види картону за зовнішнім виглядом? Зі скільки шарів вони складаються?
- Який картон можна скрутити?
- Який картон важче зігнути?

Проведи дослід із гофрованим картоном. Визнач, як розташовані складки його середнього шару. Спробуй зігнути картон уздовж складок, потім упоперек. У якому напрямку картон згинається легше?

З гофрованого картону можна виготовити різноманітні аплікації.

Підготуй полоски картону: змочи один бік картону водою. Трішки зачекай, поки картон розмокне. Зніми верхній шар. Наріж картон упоперек складок на полоски завширшки 5 см.

Зроби аплікацію за зразком.

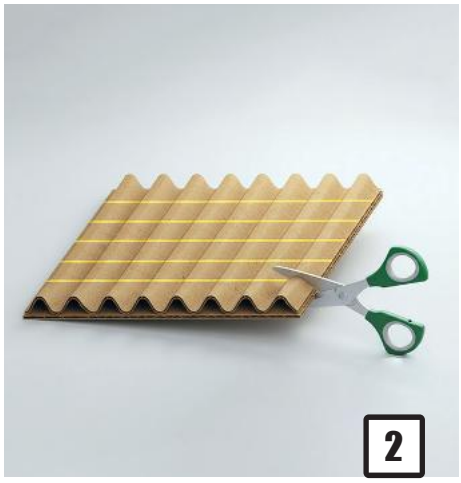

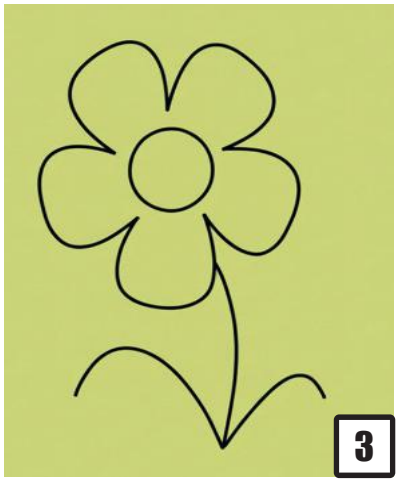

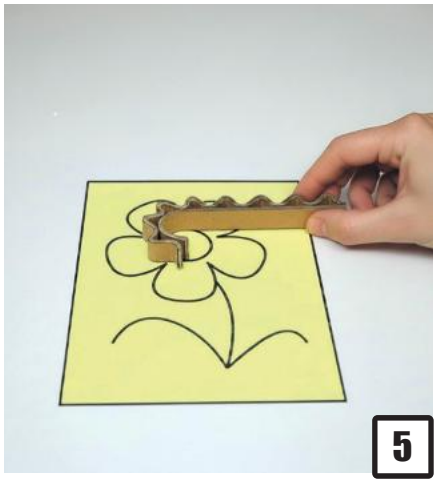

Зроби аплікацію за зразком.

Зразки аплікацій та виробів із гофрованого картону

Роздивись малюнки аплікацій та виробів.
Вибери, яку аплікацію чи виріб ти будеш робити.
Підготуй необхідні для роботи матеріали та інструменти.
Зроби аплікацію чи виріб.

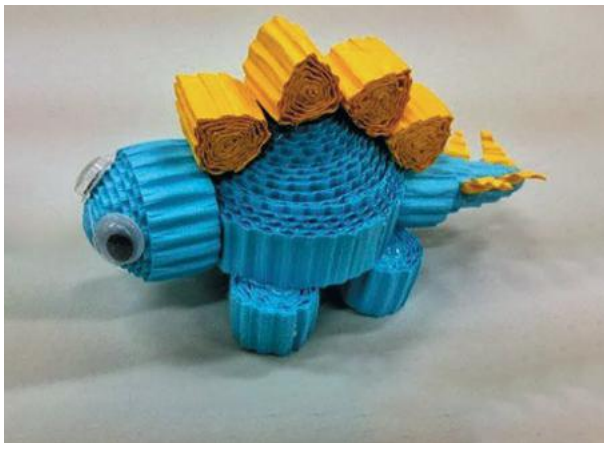

Витинанки

Витинанка — це візерунок, вирізаний із паперу. Витинанки вирізують із паперу, тканини, чи шкіри. Зображують людей, тварин, рослини, візерунки. У давнину витинанками прикрашали вікна, двері, полиці.

У наш час вирізають сніжинки до Нового року. Витинанками прикрашають подарунки, книжки, листівки та одяг.

Виготовлення витинанок

Сніжинка

Складі папір. Подумай, як потрібно зрізати ріжок, щоб у середині сніжинки виник отвір.

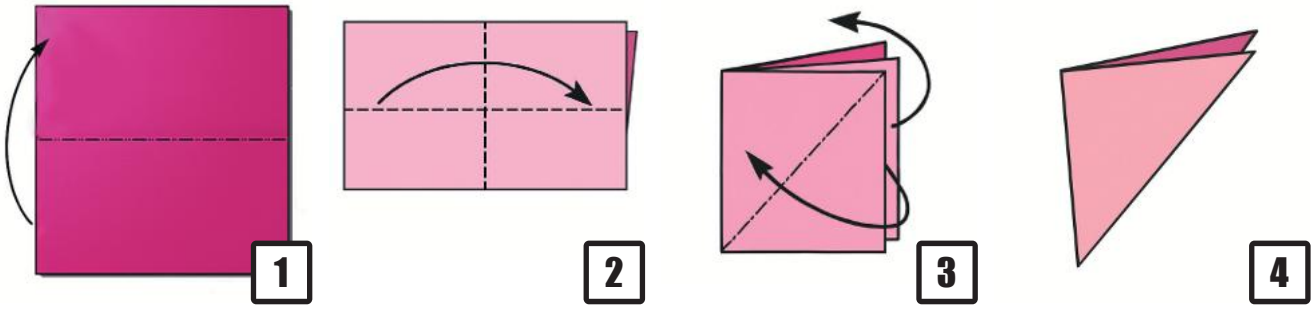

Що отримаєш у середині, коли зробиш різні вирізи? Зроби та перевір.

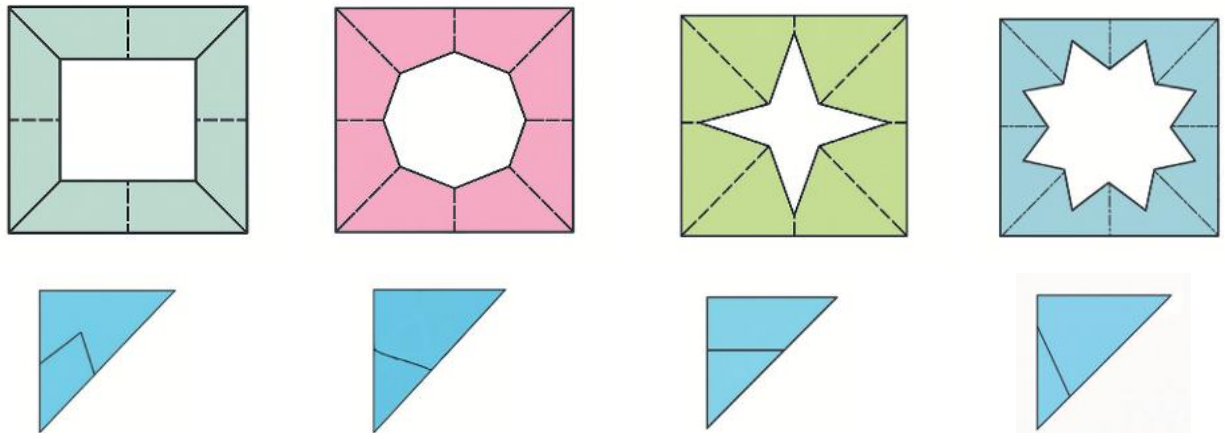

Подумай, як треба зрізати ріжок, щоб утворились вирізи по краях сніжинки.
Зроби й перевір.

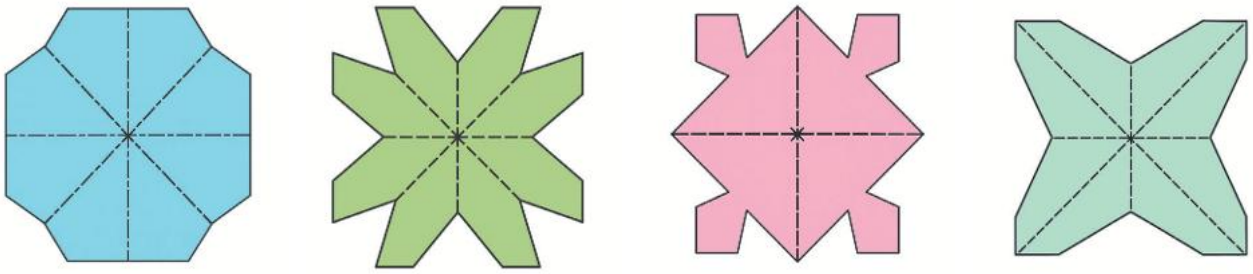

Спробуй зробити іншу сніжинку за малюнками.

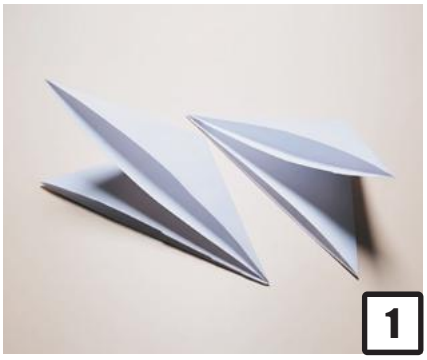

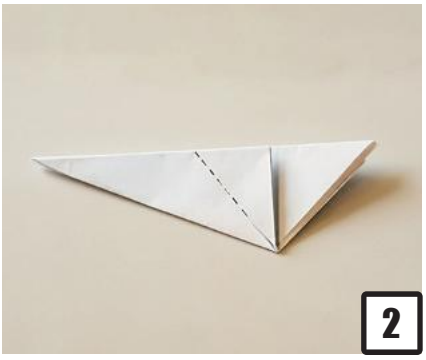

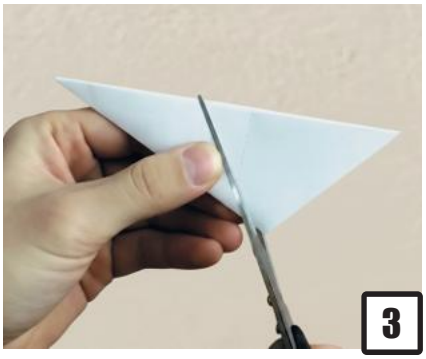

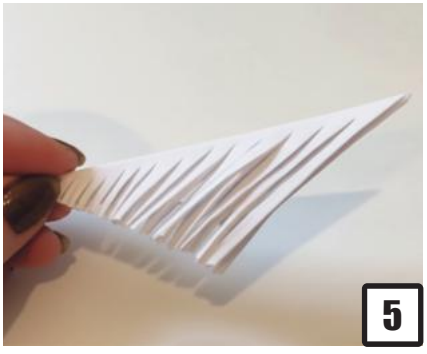

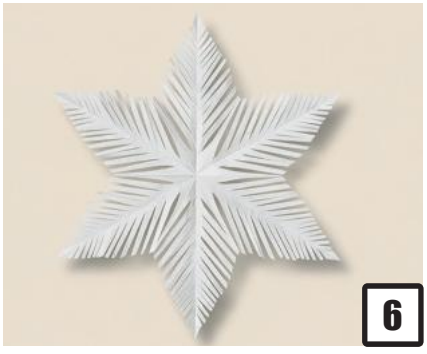

Прикраси до листівок

Склади папір навпіл. Намалюй візерунок. Виріж.

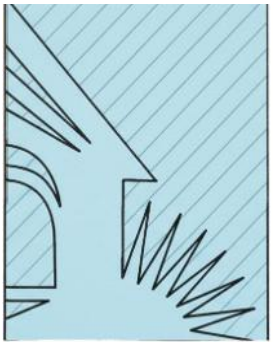

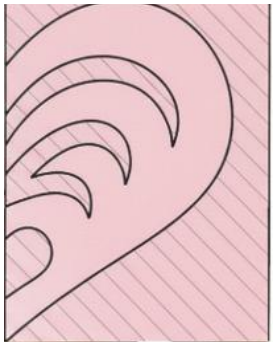

Склади папір ріжком. Намалюй візерунок. Виріж.

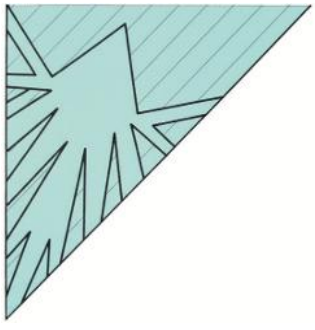

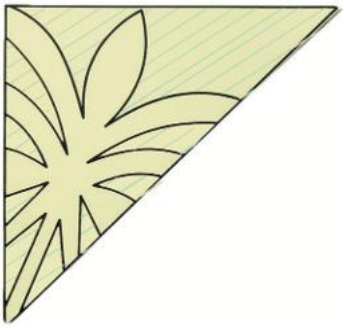

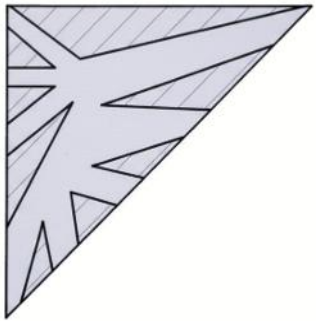

Яка форма витинанки тобі подобається найбільше?
З допомогою дорослих виріж свій узор.

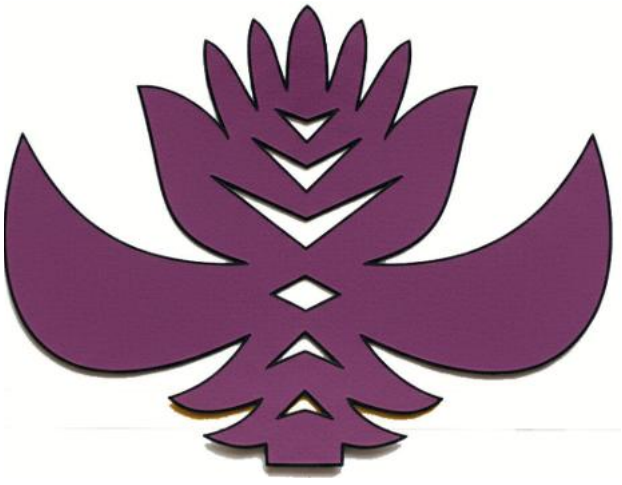

Силуетна витинанка

Силуетна витинанка схожа на кольоровий хоровод. Малюнки — як учасники хороводу, які наче тримаються за руки.

Склади папір «гармошкою». Намалюй візерунок. Виріж.

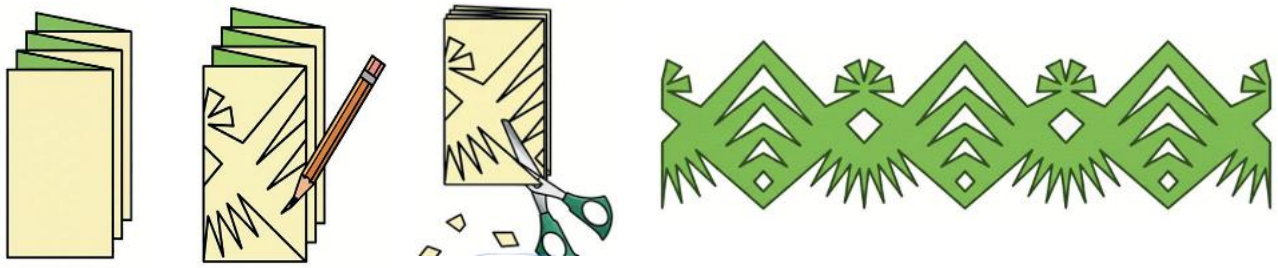

Художник намалював візерунки. Розглянь їх. Визнач, чи вийде з них силуетна витинанка. Чому?

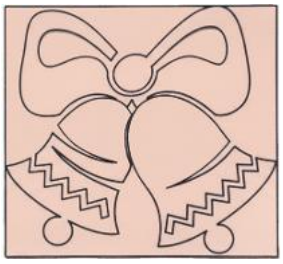

Склади папір «гармошкою». Намалюй візерунок. Виріж.

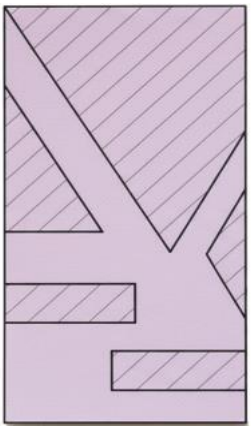
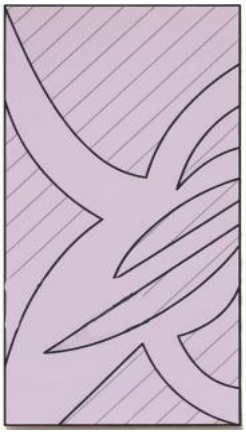

Розглянь силуетні витинанки. Яка форма витинанки тобі подобається найбільше? Виріж її з допомогою дорослих.

Готуємось до карнавалу

Карнавал — народне свято, яке супроводжується вуличними гуляннями, танцями, театралізованими виставами. У карнавальних костюмах і масках зустрічають Новий рік та Різдво.

Роздивись карнавальні костюми.
Спробуй визначити, звідки походить кожен персонаж.

Важливим елементом костюма є маска. Вона допомагає створити таємничий образ і сховати обличчя людини.

Карнавальна маска

Для виготовлення карнавальної маски тобі знадобляться кольоровий картон і папір, клей, тасьма або резинка.

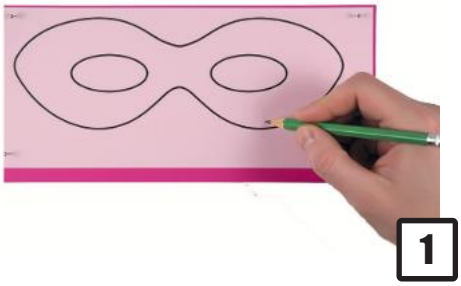

1

1. Зігни картон навпіл і обведи шаблон маски. Виріж.

2

2. З кольорового паперу виріж деталі для прикрашання карнавальної маски.

3. Підготовлені деталі наклей на маску.

4. Зроби зав'язки. Зі зворотного боку маски з обох боків приклей тасьму або резинку

Ялинкові прикраси

Ялинку можна прикрасити іграшками, зробленими власноруч.

Ліхтарик

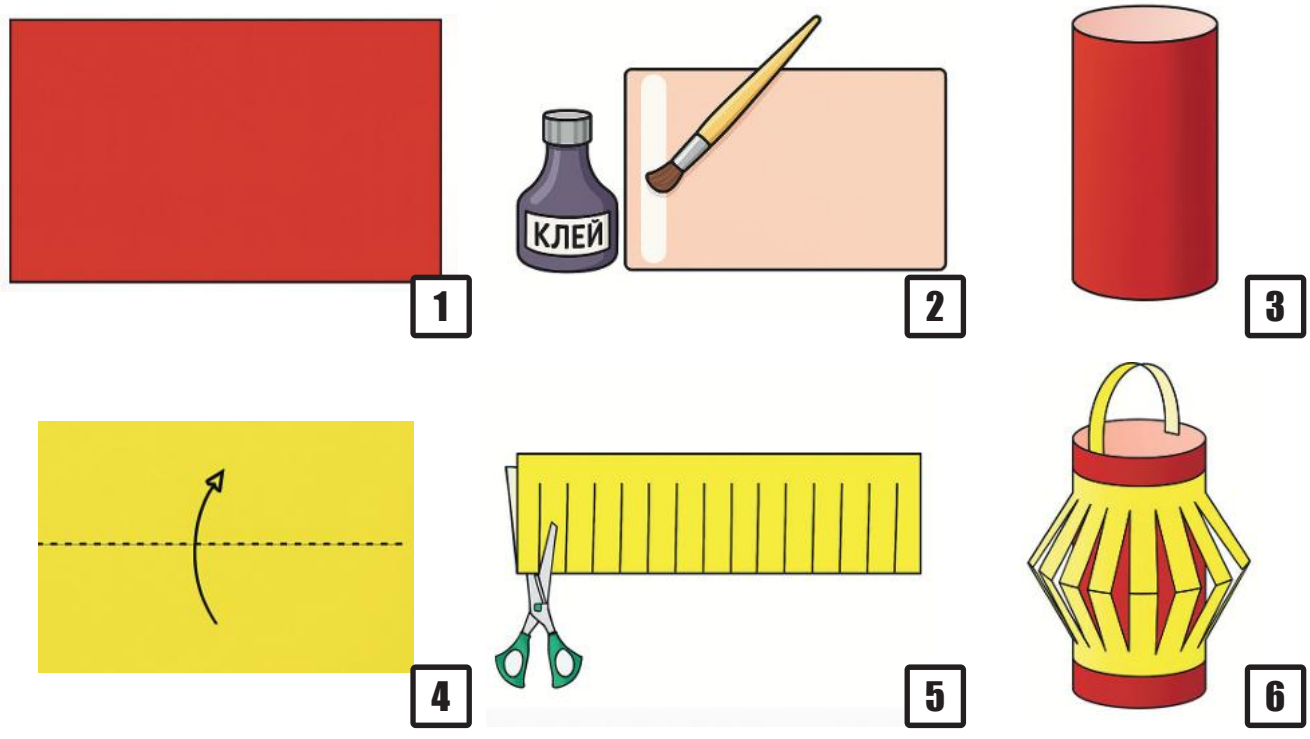

Декоративна кулька

1

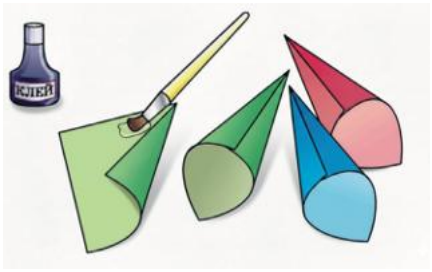

2

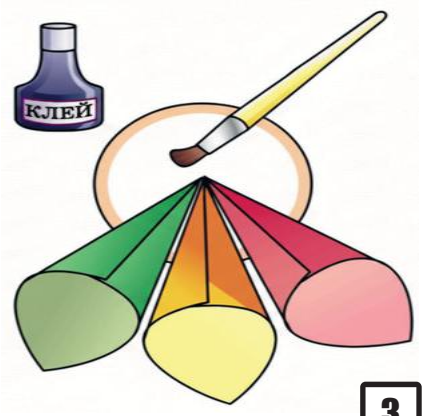

3

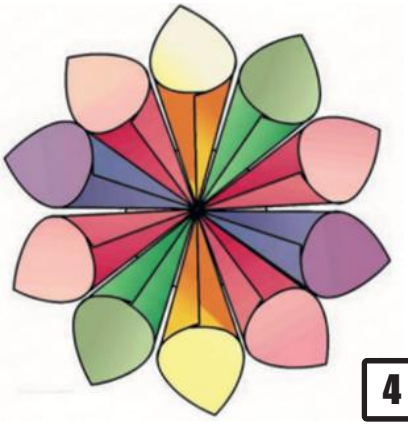
4

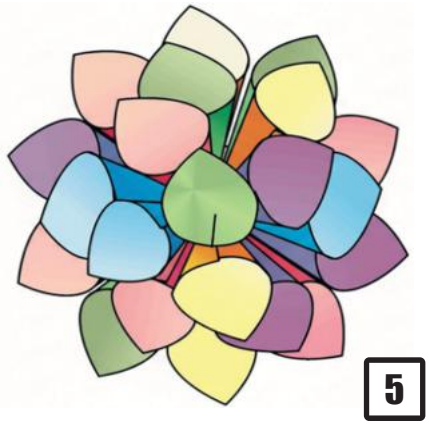
5

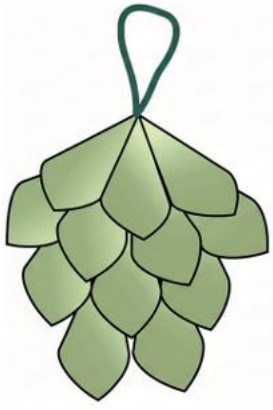
6

Ось що можна зробити зі смужок кольорового паперу.

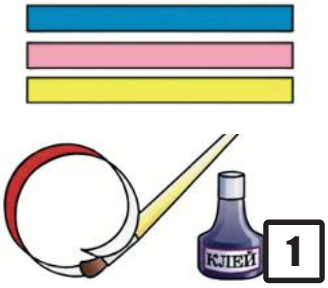

1

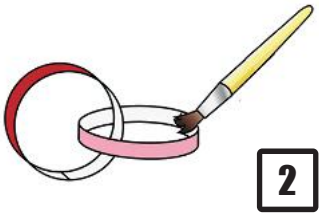
2

3

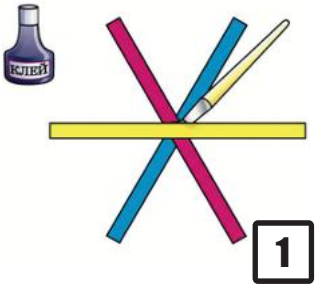

1

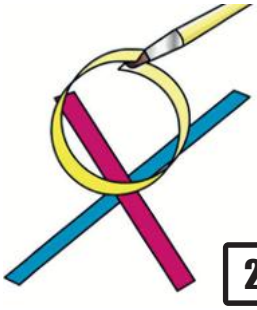
2

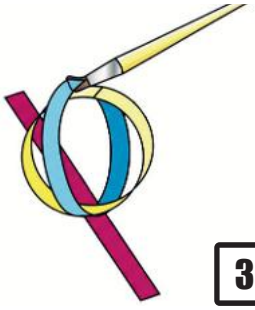
3

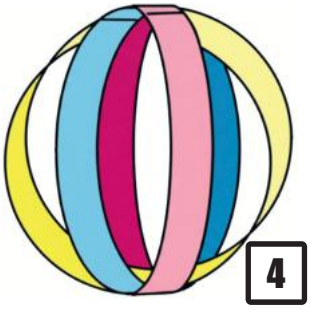
4

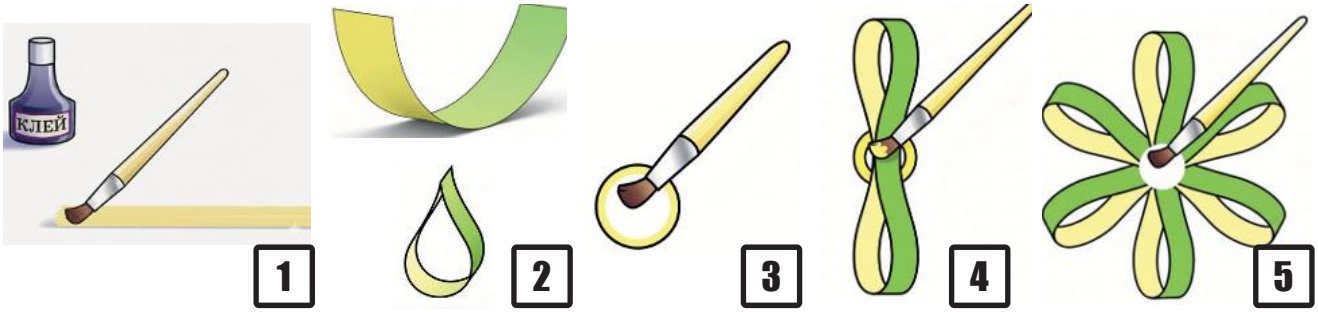

Сніжинка

На аркуші паперу 6 разів обведи шаблон квадрата. Виріж квадрати.

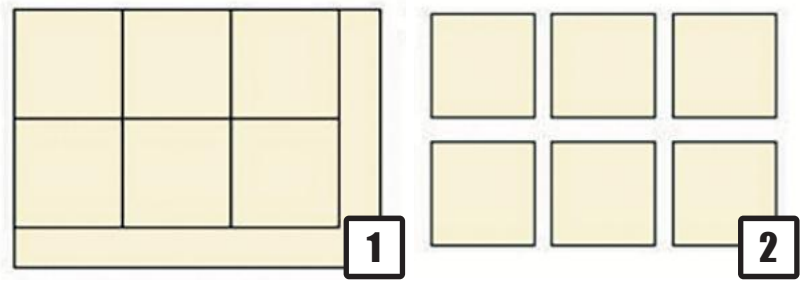

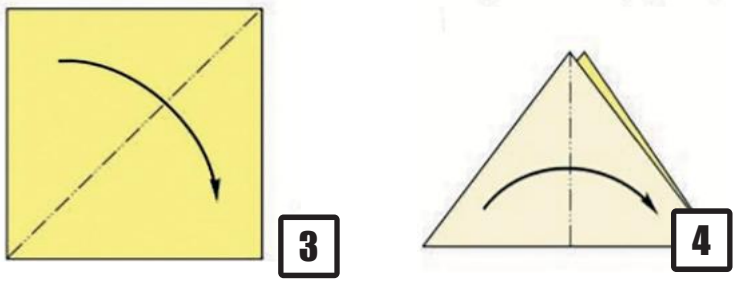

Візьми 1 квадрат. Перегни його по діагоналі. Утворений трикутник склади навпіл. За допомогою лінійки та олівця наміть лінії надрізів за зразком. Ножицями зроби надрізи.

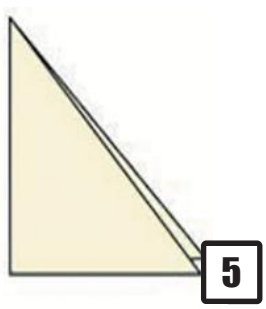
5

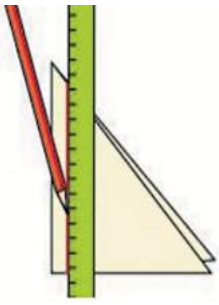
6

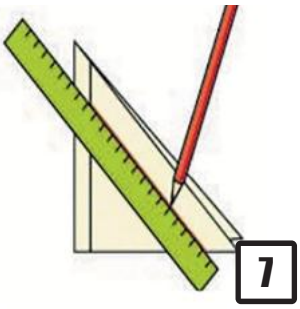
7

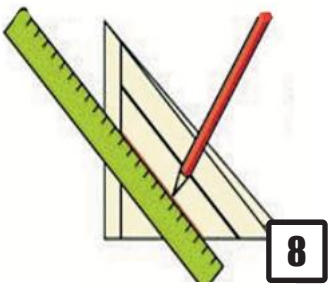
8

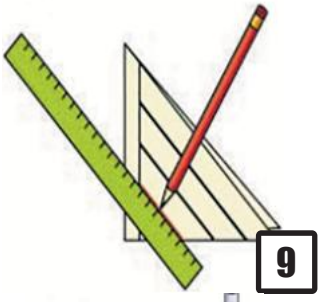
9

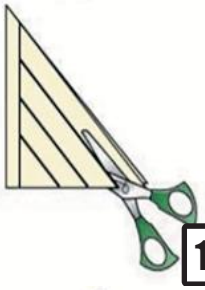
10

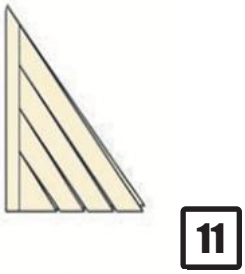
11

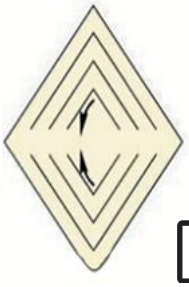
12

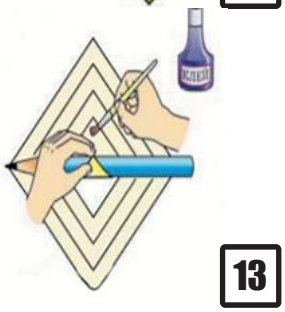
13

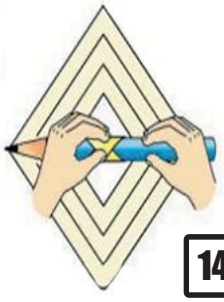
14

15

16

Зроби ще 5 таких самих деталей і склей їх за зразком. Отримаєш сніжинку.

17

18

19

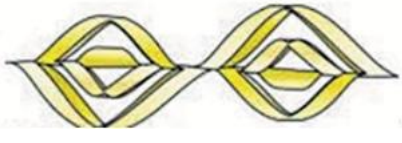
20

Спробуй зробити іншу сніжинку за малюнками.

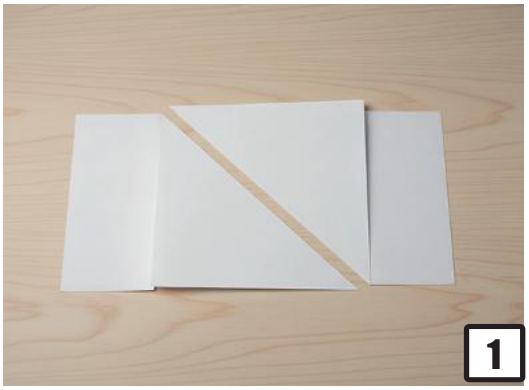

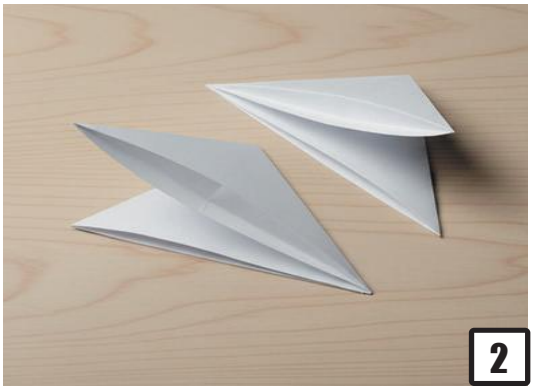

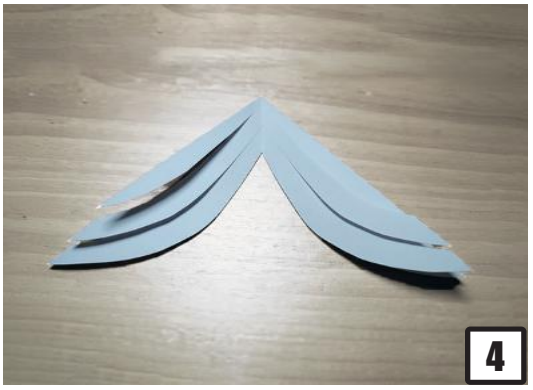

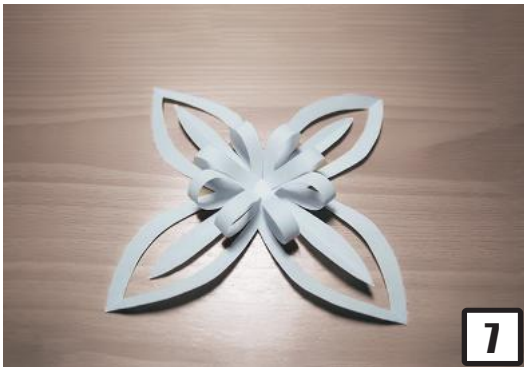

Роздивись малюнки із зображенням аплікацій і виробів. Вибери, яку аплікацію чи виріб ти виготовлятимеш. Підготуй необхідні для роботи матеріали та інструменти.
Зроби аплікацію чи виріб.

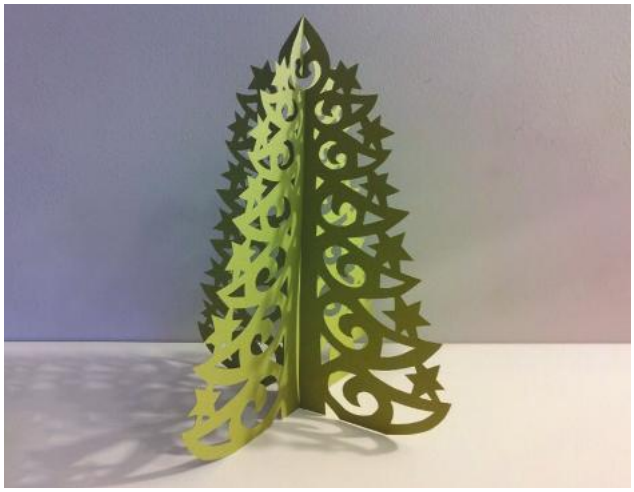

Зміст

Праця в житті людини 4

Робота із пластичними матеріалами

Пластичні матеріали 9
Вироби з глини та пластиліну 9
Організація робочого місця 10
Прийоми роботи з пластичними матеріалами 11
Ліплення овочів і фруктів 12
Кукурудза 11
Горох 13
Виноград 14
Кавун 15
Композиції з овочів і фруктів 16
Ліплення квітів 17
Жовта троянда 17
Рожева троянда 18
Кульбабка 18
Червона троянда 19
Айстра 20
Настурція 21
Виготовлення композиції з квітів 22
Троянда 22
Ромашка 22
Хризантема 23
Кала 23
Ліплення тварин і птахів 25
Черепаха 25
Зайченя 26
Папуга 27
Курчатко 29
Композиція «Лебеді» 31
Композиція «Мишка й сир» 32
Композиція «Пальма на зеленому острові» 33
Слоненя 33

Пальма 34
Жираф 35
Лев 37
Крокодил 38
Композиція «Жовті жуки» 39
Жук 40
Композиція «На ярмарку» 43
Кінь 43
Порося 43
Дід 43
Баба 44
Композиції з пластиліну 45
Робота з природним матеріалом
Природний матеріал 46
Вироби з природного матеріалу 47
Матеріали та засоби праці 48
Організація робочого місця 48
Аплікації з осіннього листя та квітів 49
Вінок із листя 51
Модна зачіска 52
Осіння композиція 55
Зроби букет із сухих рослин 56
Незвичаний букет 57
Букет із кленового листя 58
Вироби із соломки 59
Досліди із соломкою 60
Сніпок 61
Сонечко 62
Підставка 63
Аплікація із соломинок 64
Комбіновані вироби 66
Вівця 66
Півень 67
Пташка 68
Собачка 70

Мавпочки 71
Прикраси для дому 72
Вироби з яєчної шкарлупи 73
Мозаїка 73
Рибка 74
Вироби із овочів і фруктів 75
Весела гусінь 76
Їжачки 77

Робота в саду та городі 79
Збір урожаю 79
Квітник 80
Осінні роботи в саду 83

Робота з папером та картоном 85
Правила безпечної роботи з ножицями 85
Правила роботи з клеєм 85
Прийоми роботи з папером 86
Графічна грамота 87
Розмічання за допомогою лінійки 87
Плетіння зі смужок паперу 89
Серветка 90
Аплікація соняшник 91
Аплікація з гофрованого картону 94
Витинанки 97
Виготовлення витинанок 98
Сніжинка 98
Прикраси до листівок 99
Силуетна витинанка 100
Готуємось до карнавалу 102
Карнавальна маска 102
Ялинкові прикраси 103
Ліхтарик 103
Декоративна кулька 104
Сніжинка 105

Навчальне видання

Олена ЧЕБОТАРЬОВА
Вікторія ГНАТЕНКО

ТЕХНОЛОГІЇ

підручник для осіб з особливими
освітніми потребами (F 70)

4 клас (у 2-х частинах)

Частина 1

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Видано за рахунок державних коштів.
Продаж заборонено

Підручник відповідає Державним санітарним нормам і правилам
«Гігієнічні вимоги до друкованої продукції для дітей»

Відповідальний редактор *О. Костюченко*
Редактори *Я. Оса, З. Вовк*
Макет обкладинки *Ж. Осипова*
Комп'ютерна верстка *Н. Булавінцева*

У підручнику використано ілюстративний матеріал
з відкритих джерел мережі «Інтернет»,
матеріали фотобанку Shutterstock та матеріали фотобанку Freepik.
Усі матеріали в підручнику використано з навчальною метою відповідно до
законодавства України про авторське право і суміжні права. Бренди та ресурси
зображуються лише з освітньою метою та не є закликом до їх купівлі / відвідування.

Формат 84x108/16.
Ум. друк. арк. 11,76. Обл.-вид. арк. 9,41.
Наклад 9367 прим.
Зам. № 26-06-2905

ТОВ «ВИДАВНИЦТВО АТЛАНТ»
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 7928 від 08.09.2023
Адреса редакції: 02095, м. Київ, вул. Княжий Затон, буд. 9а, офіс 369
Email: atlant_publishing@ukr.net

Віддруковано у ТОВ «ПЕТ», вул. Максиміліанівська,17, м Харків, 61024
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6847 від 19.07.2019 р.

